

SOK
INFO

Nr. 178

Januari 2018

Studiegroep Onderaardse Kalksteengroeven - Natuurhistorisch Genootschap in Limburg

SOK en Stichting ir. D.C. van Schaik

Het SOK-Bestuur:

Susanne Hanssen	Voorzitter	043-3560244	<i>hanssen.susanne@gmail.com</i>
Rob Visser	Secretaris		<i>secretariaat@sok.nl</i>
Kevin Amendt	Alg. bestuurslid		<i>kevinamendt@gmail.com</i>
John Hageman	Alg. bestuurslid		<i>johnhageman45@gmail.com</i>
Johan Janssen	Alg. bestuurslid		
Patrick Semmeling	Alg. bestuurslid		<i>patrick.semmeling@ziggo.nl</i>
Frans Willems	Alg. bestuurslid		<i>willemsfrans1@gmail.com</i>

SOK-Ledenadministratie:

Ger Beckers, Via Regia 158C, 6217 JZ Maastricht, Tel.:0651058333 *pghbeckers@ziggo.nl*

SOK-adres Secretariaat:

Aalkeborg 50 6228 BT Maastricht *secretariaat@sok.nl*

E-mail SOK:

sok@nhgl.nl

De SOK is geassocieerd met "Subterranea Britannica". *www.subbrit.org.uk*

Bestuur Stichting ir. D.C. van Schaik:

Joep Orbons	Voorzitter	043 - 3618793	<i>j.orbons@archeopro.nl</i>
Bram Borsboom	Penningmeester	043 - 367 05 17	<i>bramborsboom@home.nl</i>
Stefan Jerzykowski	Technische dienst		<i>s.j.a.jerzykowski@hotmail.com</i>
<i>www.vanschaikstichting.nl</i>			<i>info@vanschaikstichting.nl</i>

Redactie SOK-Mededelingen:

Ton Breuls, Bovenstraat 28, B 3770 Kanne/Riemst, Tel.: +32 12 454 059 *tbreuls@telenet.be*

Redactie SOK-Info:

John Hageman, Op de Bannet 47, 6223 GD Itteren, Tel.: 043 - 364 54 19 *johnhageman45@gmail.com*
Frans Willems, Op de dries 12 , 3770 Riemst, Tel.: +32 12 456 411 *willemsfrans1@gmail.com*

De SOK op Internet:

www.sok.nl Webmaster: Ger Goessens *mail@gergoessens.nl*

SOK-Ledenavonden:

SOK-Ledenavonden worden iedere 2^e vrijdag in de maanden januari, maart, mei, september en november gehouden in het Natuurhistorisch Museum Maastricht. Aanvang 19.30 uur.

Groeven SOK en Stichting ir. D.C. van Schaik:

De SOK en Stichting ir. D.C. van Schaik hebben diverse groeven in beheer of een collectieve vergunning voor een groeve. Informatie in verband met het bezoeken van deze groeven is te vinden op de laatste pagina van deze SOK-Info.

Voorpagina: 8-12-2017 / Rector Cremers penning aan Ton Breuls

Adres wijzigingen SOK - leden

(privacy-gevoelige informatie verwijderd)

Nieuwe SOK - leden

(privacy-gevoelige informatie verwijderd)

Nieuw email-adres

(privacy-gevoelige informatie verwijderd)

Nieuws van het SOK-bestuur

Beste leden,

Het bestuur wenst alle leden een spetterend en mergelrijk 2018!!!

Ik kan wel stellen dat de SOK een spetterende afsluiting van het 40-jarig jubileumjaar achter de rug heeft.

Een spetterende afsluiting, die tevens duidelijk maakte dat de SOK klaar staat voor de volgende 40 jaar. Vanaf 8 december 2017 heeft de SOK namelijk weer een volledig bestuur!

Een spetterende afsluiting, met als kroon op ons werk een zeer eervolle onderscheiding van het NHGL, de Rector Cremers penning, voor ons waardevolle SOK-lid Ton Breuls.

Een spetterende afsluiting, waarbij we alle leden een mooi cadeau mochten aanbieden, een DVD, ontworpen door Henk ten Brinke, met daarop alle tot nu toe uitgebrachte uitgaven van de SOK-Medelingen, SOK-Info, VSS Steunpilaar, Troglofiel, mergelgerelateerde artikelen uit het NHGL maandblad en diverse andere berggerelateerde artikelen.

Ik mag wel zeggen dat ik als voorzitter trots ben op een nieuw bestuur, de Rector Cremers penning voor SOK-lid Ton en de uitgebrachte DVD. Hieronder de details over bovenstaande mooie ontwikkelingen. Vol vertrouwen ga ik dan ook met de SOK het nieuwe jaar tegemoet

Het SOK-bestuur

Na een bestuurlijk magere periode binnen de SOK breken betere tijden aan. Jarenlang had de SOK nog maar een officieel bestuur van 2 leden: een voorzitter en een secretaris.

Van Rob Heckers en Hans Ogg ging het stokje over naar ondergetekende en Erwin Geuskens.

In de praktijk was er gelukkig in de afgelopen periode een actieve denktank die dit magere bestuur ondersteunde.

Voornamelijk vanuit deze denktank waren, na een dringende oproep van de voorzitter, meerdere leden bereid om officieel tot het bestuur toe te treden. Daarnaast vonden we een enthousiaste nieuwe secretaris, te weten: Rob Visser.

Tijdens onze jaarafsluiting op 8 december deelde de voorzitter van het NHGL, Harry Tolkamp, mee dat de voordracht van dit nieuwe bestuur goedgekeurd is door het Dagelijks Bestuur van het NHGL, waarmee dit bestuur dus officieel werd.

Het SOK-Bestuur bestaat nu uit:

Voorzitter: Susanne Hanssen
Secretaris: Rob Visser
Algemeen bestuurslid: Kevin Amendt
Algemeen bestuurslid: John Hageman
Algemeen bestuurslid: Johan Janssen
Algemeen bestuurslid: Patrick Semmeling
Algemeen bestuurslid: Frans Willems
De Denktank blijft ook gewoon meedenken en bestaat uit: René Haemers, Peter Jennekens en Mike Lahaye.

Ik heet alle nieuwe bestuursleden zeer welkom en feliciteer hen met hun nieuwe functie.

Samen op naar de toekomst!!!

Met de vorming van dit nieuwe bestuur hebben we afscheid genomen van Erwin Geuskens als secretaris. Hij heeft de taak op zich genomen in een tijd dat niemand anders dit wilde doen en heeft er dus mede voor gezorgd dat de SOK gewoon door kon draaien.

Erwin, namens de SOK hartelijk dank hiervoor. Dankzij leden als jij kan de SOK blijven voortbestaan.

Erwin heeft altijd aangegeven eigenlijk niet genoeg tijd te hebben voor zijn taken als secretaris en dit graag te willen overdragen aan iemand anders.

Hij was dus blij verrast te horen dat Rob Visser het stokje graag overneemt.

Erwin, bedankt voor alles wat je gedaan hebt voor de SOK en bedankt voor de prettige samenwerking.

We hopen je wel nog regelmatig op de SOK-avonden tegen te komen natuurlijk.

Rector Cremers penning voor Ton Breuls

Trots als een pauw zijn we op onze Ton.

Deze Rector Cremers penning, een eervolle onderscheiding van het Koninklijk Natuur Historisch Genootschap, is in 1985 in het leven geroepen en wordt sporadisch uitgereikt.

Het gaat hier dus niet om een jaarlijks uitgereikte prijs waar de beste man of vrouw voor gezocht wordt.

Pas als iemand deze eer verdient, wordt hij uitgereikt.

De 11^e Rector Cremers penning werd op 8 december, tijdens onze jubileumafsluiting in het Natuur Historisch Museum, door Harry Tolkamp als voorzitter van het NHGL uitgereikt aan Ton Breuls.

Ton werd voorgedragen door Ed de Grood, eerste voorzitter van de SOK en jarenlang samenwerkend met Ton met maar een enkel doel: die mergelgroeven met al hun cultuurhistorie die beschreven en bewaard diende te worden.

Zowel het Dagelijks Bestuur als het Algemeen Bestuur van het NHGL waren het volmondig eens met Ed: Ton verdient een onderscheiding voor alles wat hij voor de SOK in het bijzonder en voor de mergelgroeven in het algemeen, heeft betekend en nog steeds betekent.

Ed de Grood heeft in zijn laudatio voor Ton de geschiedenis van de SOK uit de doeken gedaan met daarin de rol van Ton. Mooie verhalen en foto's uit een roemrijk SOK-verleden kwamen voorbij.

Ik hoef de meesten van jullie niet te vertellen wat Ton allemaal betekend heeft, maar ik ga toch een poging wagen.

Om te beginnen is hij van 1981 tot 1990 secretaris en daarna tot 2004 voorzitter van de SOK geweest en heeft hij de samenwerking van de SOK met vele instanties op de kaart gezet.

Met zijn enthousiasme en positieve houding heeft hij op vele niveaus harten voor de SOK weten te winnen.

Daarnaast leverde hij ook een bijdrage in het ontstaan van de Stichting Ir.D.C. van Schaik.

Ton zorgde ook voor grensoverschrijdende contacten, vooral met het Belgische Riemst. Maar België is zeker niet het enige land waar organisaties bekend raakten met de SOK door Ton's bemiddeling.

De grootste bijdrage voor de SOK, het NHGL en de maatschappij in het algemeen, heb ik met deze opsomming van Ton's indrukwekkende verdiensten nog niet genoemd en dat is natuurlijk: de SOK-Mededelingen. Het jubileum van de SOK-Mededelingen valt altijd samen met het SOK-jubileum, alleen is de SOK 5 jaar ouder.

35 Jaar geleden kwam Ton op het idee om een blad uit te brengen met publicaties van onderzoeken over de mergelgroeven.

Hij was zelf de enige die echt enthousiast en overtuigd was van het bestaansrecht van dergelijke publicaties.

Hij zette door en won!

Ondertussen zijn de SOK-Medelingen razend populair en heeft het blad 3 maal meer abonnees dan de SOK leden heeft.

Op groevegebied is het blad zelfs toonaangevend in de wetenschappelijke wereld. Je kunt het terugvinden in menige literatuurlijst van wetenschappelijke proefschriften en publicaties. De eerste 10 nummers zijn ondertussen echte collectors-items, veelgevraagd maar nergens meer te krijgen.

Ton, je hebt het al vele malen gehoord in de afgelopen weken, van mij en vele anderen: we zijn trots op je, je hebt deze penning dubbel en dwars verdiend en we hopen dat je nog lang mee mag blijven draaien, binnen en buiten de SOK.

Bedankt voor al je bijdragen.

Je hebt de SOK wederom op de kaart gezet.

Cadeautje voor alle leden: DVD 40 jaar SOK

Last but not least mochten wij op 8 december een cadeautje uitreiken aan alle leden.

Een cadeautje waar vooral Henk ten Brinke ontzettend veel werk voor heeft verricht. Hij kwam met het idee om zoveel mogelijk gepubliceerde mergelgerelateerde artikelen te digitaliseren en ze op een CD/DVD aan te bieden aan alle leden. Een mooi idee, maar een immense hoeveelheid werk.

Vele mensen hebben een bijdrage geleverd om al het beschikbare materiaal aan te leveren en Henk heeft deze enorme hoeveelheid aan literatuur verzameld, uitgezocht, gedigitaliseerd en geordend.

Met dank aan het NHGL die voor de financiering zorgde, mochten we het geheel op een DVD uitbrengen voor alle leden.

Op de DVD zijn ondergebracht: alle uitgaven van de SOK-Info, de SOK-Mededelingen, mergel-gerelateerde artikelen uit het maandblad van het NHGL, Steunpilaar, Trolofiel en diverse andere artikelen.

Het mooie van de DVD is dat er een zoekfunctie bijgevoegd is waarmee alle literatuur in één keer doorzocht kan worden aan de hand van een ingevoerde zoekopdracht.

Na de presentatie van de DVD mocht iedere aanwezige een exemplaar in ontvangst nemen en ik hoor al vele positieve geluiden over deze zoekfunctie.

Uiteraard is er voor alle leden een exemplaar gratis te verkrijgen.

Op de komende SOK-avonden zijn de DVD's te verkrijgen, gratis voor leden, € 10,- voor niet leden.

Voor de verspreiding aan de leden die niet aanwezig kunnen zijn op SOK-avonden zoeken we nog een oplossing, onze financiën zijn beperkt.

Als je echt niet kunt wachten, mag je hem ook ophalen in de Aalkeborg 50 te Maastricht, mail of bel even als je niet het risico wilt lopen dat ik niet thuis ben: hanssen.susanne@gmail.com, 06-51837304.

De grote motor achter deze mooie DVD was Henk ten Brinke.

Henk, veel dank voor de vele, vele uren werk en kilometers rijden om dit voor elkaar te krijgen.

De DVD werd gefinancierd en uitgebracht door het Koninklijk Natuur Historisch Genootschap Limburg, dank hiervoor, met speciale dank voor de bijdrage van Harry Tolkamp aan de coördinatie en productie. Dank aan Rob Heckers voor het mooie ontwerp van het hoesje en de DVD-sticker. Dank aan

al die anderen die materiaal verzamelden, aanleverden en andere dingen uitzochten.

De Voorzitter.

Overzicht 2018

Het SOK-Bestuur heeft het plan opgevat om in het begin van elk kalenderjaar een overzicht te geven (in de SOK-Info voorafgaande aan de SOK-avond in januari) van zaken die handig zijn om te weten als SOK-lid. Denk hierbij aan praktische informatie, mogelijkheden tot groevebezoek, excursies, onderzoek en tips betreffende andere verenigingen. Met andere woorden: een leidraad of herinnering over wat er te doen is en wat ik kan doen. Het doel is om zowel bestaande als nieuwe leden beter te informeren door vaak versnipperde informatie samen te voegen.

SOK-avond

De SOK-avonden vinden telkens plaats op de tweede vrijdag van de maanden september, november, januari, maart en mei. Aanvang om 19.30 uur in de aula van het Natuurhistorisch Museum aan het De Bosquetplein 7 te Maastricht. Ook niet SOK-leden die belangstelling voor mergelgroeven hebben zijn welkom. Het programma wordt bekend gemaakt in de SOK-Info die voorafgaat aan de betreffende SOK-avond.

In principe bestaat de SOK-avond uit mededelingen van het bestuur (zowel van de SOK als van de Van Schaikstichting), presentaties over mergelgroeven gerelateerde onderwerpen en als afsluiting het samenzijn in het museumcafé. Wil je iets meedelen, vertellen of presenteren op de SOK-avond, geef het door aan Rob Visser (secretariaat@sok.nl). Een nieuw onderdeel op de SOK-avonden wordt de vraag van de voorzitter of er mededelingen zijn van de aanwezigen in de zaal. Maak gebruik van deze gelegenheid om korte meldingen als nieuwtjes, vondsten en dergelijke door te geven of vragen te stellen. We hopen hiermee op meer interactie in het zaaltje.

Het SOK-bestuur zou graag zien dat er meer contact is tussen de leden onderling zodat we elkaar beter leren kennen en weten waar een ander mee bezig is. Dat maakt het voor iedereen immers makkelijker om vragen te stellen aan elkaar en gezamenlijk op nieuwe ideeën te komen. Het samenzijn in het museumcafé is hier de perfecte gelegenheid voor (op de slechte akoestiek na). Het SOK-bestuur hoopt dat zoveel mogelijk aanwezigen nog even ‘blijven

hangen' in het museumcafé en zich blijft openstellen voor gesprekken, vooral ook met nieuwe(re) leden.

SOK-Info

De SOK-Info is het ledenblad en bevat vooral praktische informatie en kleine artikelen. Alle SOK-Leden krijgen de SOK-Info thuisgestuurd. Heb je iets te melden, gevonden, meegemaakt, gefotografeerd, ontdekt of een vraag; stuur het naar de SOK-Info redactie. Teksten met afbeeldingen kun je sturen naar de redacteur John Hageman (*johnhageman45@gmail.com*). Gebruik Times New Roman 12 en lijn links uit. Plaats de afbeeldingen in de tekst ongeveer op de gewenste plaats, zodat hier met de opmaak rekening mee gehouden kan worden. Frans Willems verzorgt de opmaak van het blad. Stuur de losse afbeeldingen naar Frans Willems (*willemsfrans1@gmail.com*). Je kunt John of Frans altijd aanspreken op een SOK-Avond, waar zij meestal aanwezig zijn.

SOK-Mail

In principe worden mededelingen en vragen geplaatst in het ledenblad SOK-Info. Daarnaast kan het SOK-bestuur de leden bereiken via een mailing. Naast oproepen en mededelingen wordt per mail de digitale versie van de SOK-Info rondgestuurd. Als je e-mailadres in de SOK-ledenadministratie staat worden de mails ook naar jou gestuurd. Gaat er iets mis en ontvang je deze niet, laat het even weten aan Susanne Hanssen (*hanssen.susanne@gmail.com*).

SOK-Mededelingen

De SOK publiceert circa tweemaal per jaar SOK-Mededelingen. Een medium waarin sinds 1982 onderzoeksresultaten worden vastgelegd. Ondertussen zijn er 67 nummers verschenen. De artikelen bevatten niet alleen een bulk aan informatie, maar geven ook een tijdsbeeld weer vanaf de jaren 80 en laten zien hoe de kennis over de groeven steeds uitgebreider wordt.

Wat wij nu over de mergelgroeven weten is immers niet zo vanzelfsprekend. Het is het resultaat van tientallen jaren onderzoek door berglopers en andere geïnteresseerden. Voor nieuwe(re) leden is het zeker aan te raden de SOK-Mededelingen vanaf nummer 1 te lezen of op zijn minst door te bladeren. Door de in december 2017 uitgebrachte dvd (ter ere van het 40-jarig jubileum van de SOK) kan iedereen toegang hebben tot de digitale versies van de SOK-Mededelingen. De verzamelaar of liefhebber van echte exemplaren kan contact opnemen met Ton Breuls (*tbreuls@telenet.be*). Er zijn (ook oudere) nummers op voorraad.

Als je NHGL/SOK-Lid bent betekent het niet automatisch dat je ook de SOK-Mededelingen ontvangt. Je moet op de SOK-Mededelingen zijn geabonneerd. Ook niet-leden kunnen zich abonneren op SOK-Mededelingen. De prijs per nummer is € 8,50, voor abonnees zijn de verzendkosten inbegrepen.

Wil je een artikel plaatsen in de SOK-Mededelingen, neem dan contact op met Ton Breuls (tbreuls@telenet.be). Je kunt Ton ook aanspreken op een SOK-avond, waar hij meestal aanwezig is. De SOK-Mededelingen redactie ontvangt graag artikelen die een halve uitgave vullen of zelfs een themanummer zijn. Maar ook kleine bijdragen zijn welkom. De redactie gaat na of het geschikt is voor SOK-Mededelingen, anders is het plaatsen in de SOK-Info een optie. In ieder geval kun je rekenen op hulp indien dit nodig is.

SOK-excursies / rondleidingen / wandelingen

Het SOK-Bestuur wilt graag meerdere excursies per jaar laten plaatsvinden. Een en ander hangt af van de beschikbaarheid van iemand die organiseert of de excursie kan leiden. Wil je een excursie verzorgen of organiseren dan hoort het SOK-bestuur dit graag. Een excursie kan ook een (bovengrondse) begeleide wandeling zijn. Wanneer een excursie wordt georganiseerd wordt hiervan altijd melding gemaakt in de SOK-Info.

SOK-dwaaldagen

Het SOK-Bestuur organiseert om de paar jaar (indien mogelijk 1 keer per jaar) dwaaldagen. SOK-leden kunnen in de betreffende groeve (of een deel daarvan) gedurende een middag of avond vrij rondlopen. De organisatie van deze dwaaldagen is niet altijd even eenvoudig dus vandaar dat deze niet regelmatig plaatsvinden. Wanneer een dwaaldag wordt georganiseerd wordt hiervan altijd melding gemaakt in de SOK-Info.

SOK-stand

Om de SOK, maar vooral de mergelgroeven in het algemeen, te promoten is de SOK-stand nu en dan aanwezig op markten, open dagen, natuurdagen en dergelijke. De stand wordt bemand door SOK-leden. Voor 2018 staat tot nu toe alleen de Genootschapsdag op de planning. Wil je meehelpen en de stand bemannen, stuur dan een e-mail naar Rob Visser (*secretariaat@sok.nl*).

SOK-doc

In de loop der tijd zijn er boeken, tijdschriften, cd's, dvd's en dergelijke geschonken aan de SOK zodat leden deze kunnen raadplegen. Deze zijn opgenomen in het SOK-documentatiecentrum oftewel SOK-doc. Dit is

aanwezig bij Susanne Hanssen. Heb je interesse in het inzien of lenen neem dan contact op met Susanne (*hanssen.susanne@gmail.com*).

Stichting Ir. D.C. van Schaik

De doelstelling van de Van Schaikstichting is het beheren van onderaardse kalksteengroeven in het Nederlands en Belgisch Mergelland om de aanwezige geologische, historische en biologische waarden te behouden en deze groeven voor onderzoek en niet-commerciële c.q. educatieve bezoeken open te stellen. De Stichting Ir. D.C. van Schaik maakt deel uit van het Natuurhistorisch Genootschap in Limburg en heeft een nauwe band met de Studiegroep Onderaardse Kalksteengroeven.

Toegang tot groeven

De Van Schaikstichting beheert momenteel 12 groeven (waaronder een schuilkelder en een préhistorische vuursteenmijn). Onderstaande groeven kunnen zelfstandig worden bezocht. De contactgegevens van de beheerders staan op de achterzijde van de SOK-Info vermeld.

Apostelgroeve bij Maastricht

De beheerder is Ton Breuls. Je kunt Ton bellen of mailen om een afspraak te maken. De sleutel kun je dan ophalen en terugbrengen in Kanne.

Gewandgroeve en Heiberggroeve bij Sibbe/Valkenburg

De beheerder is Marc Dresens. Neem met Marc contact op om een afspraak te maken.

Groeve de Keel

De beheerder zijn Luck Walschot en René Peels, je kunt met hen contact opnemen om een afspraak te maken voor een groeve bezoek.

Keldertjes Slavante

De beheerder is Wil Ramaekers, je kunt met hem contact opnemen voor een afspraak te maken.

Roothergroeve

De beheerder is John Hageman. Je kunt John het beste bellen om een afspraak te maken. De sleutel kun je dan ophalen en terugbrengen in Ifteren.

Groeve Theunissen 2

De (tijdelijke) beheerder is Bram Borsboom.

Werkdagen

De Van Schaikstichting heeft eigen medewerkers en een technische dienst, toch is het nu en dan handig om wat extra handen hulp te hebben. Dan doet de Van Schaikstichting een oproep aan de SOK-leden. Het werk kan variëren van opruim- en snoeiwerkzaamheden tot het verlenen van hand- en spandiensten bij graaf- en bouwwerkzaamheden. Naast het werk in de groeve is het

belangrijkste om er samen een gezellige dag van te maken. De uitgebreide lunch die wordt verzorgd draagt hier zeker aan bij. Wanneer een werkdag wordt georganiseerd wordt hiervan altijd melding gemaakt in de SOK-Info. Vrienden van de Van Schaïkstichting

De "Vrienden van de Van Schaïkstichting" zijn mensen die de berg een warm hart toedragen en de stichting Ir. D.C. van Schaïk jaarlijks met een bijdrage willen steunen. Als je toetreedt tot de Vrienden van de Van Schaïkstichting krijg je de "Steunpilaar" en een uitnodiging voor een bezoek aan één van onze groeven. Tijdens dit bezoek zullen mensen van de stichting een rondleiding verzorgen en kun je als vriend contact leggen met de medewerkers van de stichting, die op deze dag ook aanwezig zijn. Wil je de Van Schaïkstichting steunen neem dan contact op via info@vanschaikstichting.nl.

Steunpilaar

De nieuwsbrief van de Van Schaïkstichting genaamd de Steunpilaar verschijnt tweemaal per jaar (voorjaar en najaar). Deze uitgebreide nieuwsbrief geeft een overzicht van de activiteiten in het afgelopen half jaar.

De Vrienden van de Van Schaïkstichting krijgen de Steunpilaar thuisgestuurd. Vorige versies van de Steunpilaar zijn bij de stichting te bestellen, zolang de voorraad strekt. Door de in december 2017 uitgebrachte dvd (ter ere van het 40-jarig jubileum van de SOK) kan iedereen toegang hebben tot de digitale versies van de Steunpilaren.

Medewerkers

De Van Schaïkstichting reilt en zeilt dankzij de inzet van alle vrijwilligers. Heb je interesse om mee te werken, stuur dan een email naar info@vanschaikstichting.nl. Je kunt ook Joep Orbons of Bram Borsboom aanspreken wanneer zij aanwezig zijn op een SOK-Avond.

Vuursteenmijntjes

De Stichting Ir. D.C. van Schaïk beheert sinds 2017 samen met de Studiegroep Onderaardse Kalksteengroeven de préhistorische vuursteenmijnen in Rijckholt. De Van Schaïkstichting verzorgt de excursies waar veel lokale bezoekers, toeristen en (school)groepen aan deelnemen. Heb je interesse om gids te worden neem dan contact op met Joep Orbons (j.orbons@archeopro.nl)

Vergunning Noord en Zonneberg

De Sint Pietersberg wordt beheerd door de Vereniging Natuurmonumenten. De SOK heeft een collectieve onderzoeksvergunning voor het gebied onder het Fort, het Noordelijk en Zonneberg gangenstelsel. Wil je gebruik maken

van deze mogelijkheid stuur dan een email aan het SOK-Bestuur (Rob Visser, secretariaat@sok.nl).

RRB

Om te voorzien in een behoefte tot recreatief gebruik van de onderaardse kalksteengroeven, met name het Zonneberggangenstelsel in de Sint Pietersberg, is in 1996 een samenwerkingsverband ontstaan dat inmiddels is uitgegroeid tot een stichting “Stichting Recreatief Berglopen” (RRB). Het Zonneberggangenstelsel kan op vrijdagavonden worden bezocht van 19.30 uur tot 24.00 uur. Voor ieder bezoek vindt het uitschrijven van vergunningen plaats tussen 19.30 uur en 20.30 uur in de ruimte van de RRB bij de ingang van de Zonneberg. Alleen vergunninghouders kunnen de groeve in en mogen drie mensen meenemen. Na het aantonen dat je voldoende kennis van de Zonneberg hebt om niet te verdwalen en de uitgang kunt vinden wordt je op de lijst van vergunninghouders geplaatst. In de tussentijd kun je je melden bij de RRB-ruimte tegenover de Zonneberg ingang en in de meeste gevallen zijn er berglopers te vinden die bereid zijn je mee te nemen. Neem voor meer informatie contact op met secretariaat@stichtingrrb.nl.

Overige groeven beherende instanties

Bij interesse in bezoek/onderzoek in mergelgroeven die niet beheerd worden door de Van Schaïkstichting kun je informeren bij het SOK-Bestuur naar de mogelijkheden. In hoeverre het SOK-bestuur hierin iets kan betekenen is afhankelijk van de beschikbare tijd van bestuursleden en de mogelijkheden/voorwaarden die de groevebeheerder/-eigenaar stelt. Het SOK-bestuur heeft contacten met groevebeheerders en –eigenaren en kan bijvoorbeeld tips geven, informeren of bemiddelen.

Natuurhistorisch Genootschap

De Studiegroep Onderaardse Kalksteengroeven is één van de vele studiegroepen van het Natuurhistorisch Genootschap in Limburg. Ieder SOK-lid is ook lid van het Genootschap.

Natuurhistorisch Maandblad

Als lid van het Genootschap krijg je elke maand het Natuurhistorisch Maandblad thuisgestuurd. Mede doordat de SOK haar eigen publicatiemogelijkheden heeft staan er in het Natuurhistorisch Maandblad weinig artikelen over de mergelgroeven. Met meer regelmaat verschijnen er wel artikelen over vleermuisonderzoek in de mergelgroeven en over fossielen in het Krijt.

Genootschapsdag

Elk jaar op de zaterdag na carnaval vindt in Roermond de Genootschapsdag plaats. In 2018 is dat op zaterdag 17 februari. De bijeenkomst is niet alleen bedoeld als ontmoetingsdag voor leden, maar nadrukkelijk om een breed publiek kennis te laten maken met het werk van het Natuurhistorisch Genootschap.

Op het programma staan veel lezingen over actuele onderwerpen betreffende de Limburgse natuur. Er is een uitgebreide informatiemarkt met stands van organisaties waarmee het Genootschap een relatie heeft en tevens organiseert het Genootschap een tweedehands boekenmarkt. De SOK is aanwezig met de SOK-stand en een SOK-lid verzorgt vaker een lezing.

Activiteiten kringen

Het Natuurhistorisch Genootschap heeft naast de studiegroepen ook een aantal kringen. Voor wat betreft de mergelgroeven kunnen de kringen Maastricht en (in mindere mate) Heerlen interessant zijn. Zo is er bij beide kringen wel eens een lezing met mergelgroeven of vleermuizen als onderwerp. De kring Maastricht organiseert daarnaast excursies (dan wel gericht op de aanwezige natuur) in gebieden waar groeven liggen. Wilt u op de hoogte blijven van de activiteiten van de Kring Maastricht stuur dan een email naar Marian Baars (mjbaars@hotmail.com).

Vleermuistellingen

Tijdens het vleermuisseizoen (de periode dat de mergelgroeven worden gebruikt door de vleermuizen voor hun winterslaap) worden verschillende tellingen georganiseerd. Deze tellingen vinden vaak al tientallen jaren plaats en de gegevens worden vastgelegd voor onderzoek. Behalve het tellen worden deze vleermuizen ook op soort gebracht. Heb je interesse in vleermuizen, wil je mee om te tellen en leren determineren met de telgroep van het Natuurhistorisch Genootschap, neem dan contact op met Ger Beckers (pghbeckers@ziggo.nl).

Natuurhistorisch Museum

Leden van het Natuurhistorisch Genootschap in Limburg hebben vrij toegang tot het Natuurhistorisch Museum Maastricht. Een bezoek is zeker de moeite waard, mede gezien de uitgebreide aandacht voor fossielen uit het Krijt. Via de hal gaat een trap omlaag naar een kelderruimte, die is omgebouwd tot aan de ene zijde een préhistorische vuursteenmijn en aan de andere kant een werkfront in een mergelgroeve.

Nederlandse Geologische Vereniging afd. Limburg

Het doel van de NGV afd. Limburg is het verspreiden van kennis en het bevorderen van de studie betreffende de geologie. Om dit doel te bereiken worden lezingen en excursies georganiseerd. Het ledenblad van de Geologische Vereniging heet Spreekende Bodem.

In de eerste editie van het jaar staat in Spreekende Bodem een overzicht met alle excursies en lezingen van het komende jaar. Lezingen en excursies zijn soms mergel gerelateerd, waaronder de excursies naar de ENCI-groeve (voor zolang het nog is). Volgens bepaalde voorwaarden mag er dan vrij worden gezocht naar fossielen of al lopend door de groeve geologische aspecten worden bekeken. Voor meer informatie kijk op

<https://www.geologie.nu/afdelingpage/homepage-3/>

Stichting Oud Sint-Pieter

Het Sint-Pieters Museum op de Lichtenberg

In de stallen van de hoeve Lichtenberg op de Sint Pietersberg is het museum van Stichting Oud Sint-Pieter gevestigd. Het museum behandelt allerlei onderwerpen aangaande het dorp Sint-Pieter en de Sint Pietersberg. De mergelgroeven krijgen veel aandacht in de tentoonstelling. Er draait geregeld een prachtige blokbekersfilm, er is een vitrine met originele gereedschappen, je ziet er een oude gidsenpet en verschillende lampen. Maar ook fossielen en informatie over gebouwen als het kasteel Caestert maken onderdeel uit van de tentoonstelling.

Kijk op www.oudsintpieter.com voor de actuele openingstijden van het museum (in principe elke zondagmiddag van 12.00 tot 16.30 uur van 29 april t/m 4 november 2018). De Stichting zoekt nieuwe vrijwilligers om het museum te bemannen. Heb je hierin interesse neem dan contact op met infostichtingoudsintpieter@gmail.com of informeer in het museum.

Sint-Pieter vroeger en nu

De Stichting Oud Sint-Pieter brengt twee keer per jaar een tijdschrift uit met diverse artikelen. Regelmatig zijn dit artikelen die ook interessant zijn voor geïnteresseerden in de Sint Pietersberg of is een artikel volledig gewijd aan mergelgroeven. Het tijdschrift (ook oude exemplaren) is verkrijgbaar in het museum. Voor andere verkooppunten, een index van verschenen artikelen of het bestellen van oude nummers zie www.oudsintpieter.com/tijdschrift.htm

Collecties

Ben je op zoek naar bepaalde informatie uit interesse of voor een onderzoek? Er zijn verschillende collecties die je kunt raadplegen. Het SOK-doc is

hierboven al genoemd.

Centre Ceramique

De bibliotheek van Maastricht heeft boeken over mergelgroeven in haar collectie. Op de website bibliotheek.centreceramique.nl/bibliotheek kun je zoeken in de collectie.

RHCL/SHCL

Het RHCL en SHCL, in de volksmond 'het archief', is gelegen aan de Sint Pieterstraat in Maastricht en bewaart waardevolle collecties. Waaronder archieven die van belang zijn bij het onderzoek naar de mergelgroeven. Denk hierbij aan de archieven van het Mijnwezen/Staatstoezicht op de Mijnen, het archief van Van Schaik, de collectie van Jan Spee, de ladenkast met prenten en kasten met microfiches (o.a. oud kaartmateriaal). In de bibliotheek van het SHCL bevinden zich bijvoorbeeld de ENCI-Schakels.

Kijk op de website www.rhcl.nl/nl/onderzoeken/zoeken om te zoeken in de archieven. Delen van het fotoarchief zijn online beschikbaar (waaronder uit de collectie van Jan Spee).

Stichting Ondergrondse Werken

Stichting Ondergrondse Werken (SOW) zet zich in voor het behoud van de karakteristieke verschijningsvorm van de ondergrondse bouwwerken in Limburg. Daarbij gaat het in het bijzonder om mergelgroeven, ijskelders en vluchtgangen in relatie tot hun omgeving. Ondergrondse Werken maakt boeken en heeft een documentatiecentrum met onder andere prentbriefkaarten, foto's, plattegronden en boeken over ondergrondse werken.

Kijk voor meer informatie op www.hklimburg.nl/organisaties/stichting-ondergrondse-werken.html

Martin Stevensfonds

Het archief van het Martin Stevensfonds is ter inzage beschikbaar en is gevestigd op de bovenverdieping van Heuvelland Bibliotheek Valkenburg aan het Berkelplein 99. Er zijn boeken, documenten, foto's en dergelijke aanwezig, waarbij ook materiaal dat betrekking heeft op de mergelgroeven.

Kijk voor meer informatie op www.heuvellandbibliotheken.nl/martin-stevens-fonds.html

SOK-leden

Vele SOK-leden hebben zelf in de loop der tijd een collectie aangelegd van boeken, tijdschriften, foto's, knipsels, ansichtkaarten, vondsten, gereedschappen en dergelijke. Als je iets zoekt kun je rondvragen of een oproep plaatsen in de SOK-Info en wellicht kan een van je mede SOK-leden helpen.

Volgend jaar

Heb je tips voor volgend jaar om in dit overzicht op te nemen? Of een vraag naar aanleiding van bovenstaande? Stuur een mail naar Kevin Amendt (kevinamendt@gmail.com).

ARISTIDES PETRUS WITLOX

*15 april 1927 Maastricht +19 november 2017

In Paradisum

Hij was altijd gewoon Stied. Die andere naam had ik nog nooit gehoord en was trouwens toch te moeilijk om uit te spreken. Het was een hecht groepje, snuiters, batteraven, kwajongens, kortom teenagers, 'n woord dat we toen nog niet kenden, waar Ed de Grood nu een mooi SOK-Mededelingen 67 mee vol geschreven heeft. De laatste weken, sinds zijn afscheid van dit ondermaanse, kan ik hem maar moeilijk uit mijn gedachten verbannen. Dus maar iets schrijven over hem dat ik kwijt moet.

Onlangs hoorde ik dat sommige SOK-leden hem niet goed gekend hebben. Tsja, jammer dan heb je wat gemist. Vooral Wim (Bakker), Stied en ik kenden elkaar zo goed dat we geen woorden hoefden te wisselen in benarde situaties en genoeg hadden aan een hoofdknik of een oogwenk om elkaar te begrijpen en te handelen. Het lijkt overdreven, maar we waren een soort broers van

elkaar want onze echte broers waren een stuk jonger en die hadden hun eigen vriendjes. Ook is het merkwaardig dat vier van die vleermuizen, zonder dat afgesproken te hebben, in Amsterdam gingen studeren. En dat terwijl Zuid-Limburgers toch veelal hun heil zochten in Nijmegen, Tilburg of Aken. Uit alles blijkt dat Stied in veel zaken “absoluut” was. Hij wilde officier worden, hij werd officier.

Hij studeerde goed en kreeg de toen nog bestaande graad van Doctorandus “Cum Laude”. En om als reserve- officier gepromoveerd te worden tot reserve Luitenant-Kolonel moet je toch echt wel iets in je mars hebben. Ik heb hem niet als leraar gekend, maar ik ken genoeg ex-leerlingen van hem die nu nog vol lof over hem zijn.

En dat militaristisch rechtse van Stied is niets anders dan een beroepsverminking die hij tijdens de politionele acties, zeg koloniale oorlogen, in Indonesië heeft opgelopen. Maar jammer genoeg was hij ook daar absoluut in. Enige van zijn leerlingen schreven mij, zo b.v. Vikkie Bartholomeus, journalist bij De Limburger, nadat ik haar bericht had over SOK-Mededelingen 67: “Dank alvast. Ik ben vorige week op de uitvaart geweest van Stied. Ik heb inderdaad als leerling met hem te maken gehad. Een bijzondere man. Ben benieuwd wat er over hem geschreven staat.”

Vervolgens Camilla Zeguers, cultuurwetenschapper, kleindochter van Ir.D.C.van Schaik: “ Dr.Paul Bronzwaer vertelde me van de week over het heengaan van jouw vriend Stied Witlox. Ontvang mijn condoleance met dit verlies van alweer een Mohikaan. Jullie hebben zoveel samen opgetrokken en zoveel aan elkaar kunnen toevertrouwen, het moet ingrijpend zijn zo'n goede gabber kwijt te zijn. Natuurlijk ben je blij dat hij zo lang zo veel met je heeft gedeeld, plezier en kennis, ik hoop dat deze diepgaande vriendschap je nu kan troosten in al wat hij je bracht. Zo goed als ik je ken en dat is niet echt goed, maar toch weet ik zeker dat je Stied hebt laten genieten van je humor en je trouw, dat hij altijd van je op aan kon en daarmee heb je bijgedragen aan de schoonheid van zijn leven.

Stied was mijn geschiedenisleraar. Streng maar rechtvaardig, zoals hij “ZWIJG” kon zeggen tegen de klas, zo heb ik het nooit meer gehoord, maar wel vaak net zo gedacht. En daarin blijft hij in mij zolang ik leef. Net als zijn leerstelling over “oorzaak en gevolg”, die hij ons bijbracht om te doorgronden wat er plaats grijpt en wat daar aan vooraf is gegaan. Als puber begreep ik dat niet helemaal, maar nu des te beter”.

Mijns inziens heeft onze maatschappij hem laten creperen in een omgeving (Campagne) die hij niet verdiende. Er is blijkbaar niets beters in Maastricht. Stied was een erudiet mens die je niet samen moet zetten met dementerenden

in een weinig stimulerende omgeving. Ouderen en zeker zeer ouderen worden enigszins verward; ik weet er alles van.

Maar tot het laatst en dat was in oktober j.l. was Stied niet dement. Hans Ogg , die hem dikwijls als oud leerling bezocht , zei over hem : “Ik kan een coherent gesprek met hem voeren en zo iemand is niet dement.”

In paradisum deducant Angeli
In tuo adventu suscipiant te martyree
Et perducant te
In civitatem sanctam Jerusalem
Chorus angelorum te suscipiat
Et cum Lazaro , quondam paupere
Aeternam habeas requiem.
(Gabriel Fauré)

May angels lead you into Paradise
Martyrs receive you at your arrival
and bring you
To the holy city Jerusalem
May the choir of angels receive you
And with Lazarus , once a pauper
May you have eternal rest

Henri Ceha

Bij de dood van Stied Witlox

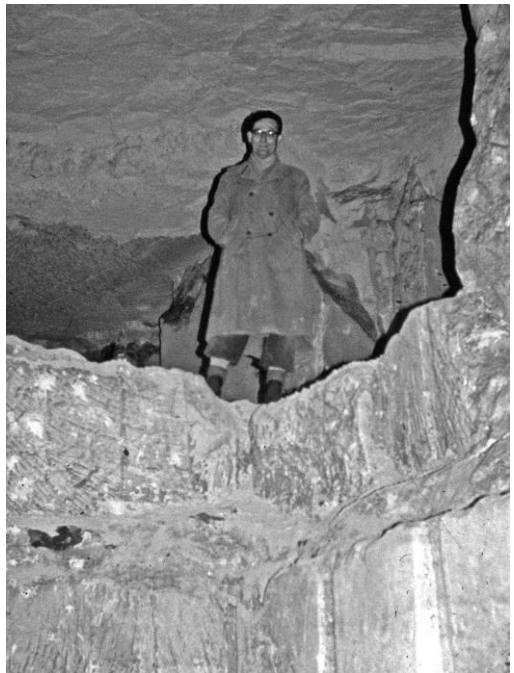

Over Stied Witlox als grottenloper heb ik een paar jaar geleden al eens wat geschreven in de SOK-Info. Nu, bij zijn dood, vul ik dat graag aan door te vertellen hoe ik tegen hem aan gekeken heb.

Eigenlijk heb ik Stied gekend als twee personen, elk met een eigen naam. De man die ik als veertienjarige leerde kennen, heette meneer Witlox, mijn leraar geschiedenis en aardrijkskunde. Achter zijn rug om noemden we hem wel Stied – zo'n voornaam laat je niet liggen als je iemand een bijnaam wilt geven-, maar die gebruikten we natuurlijk niet als we hem aanspraken. Zo waren de

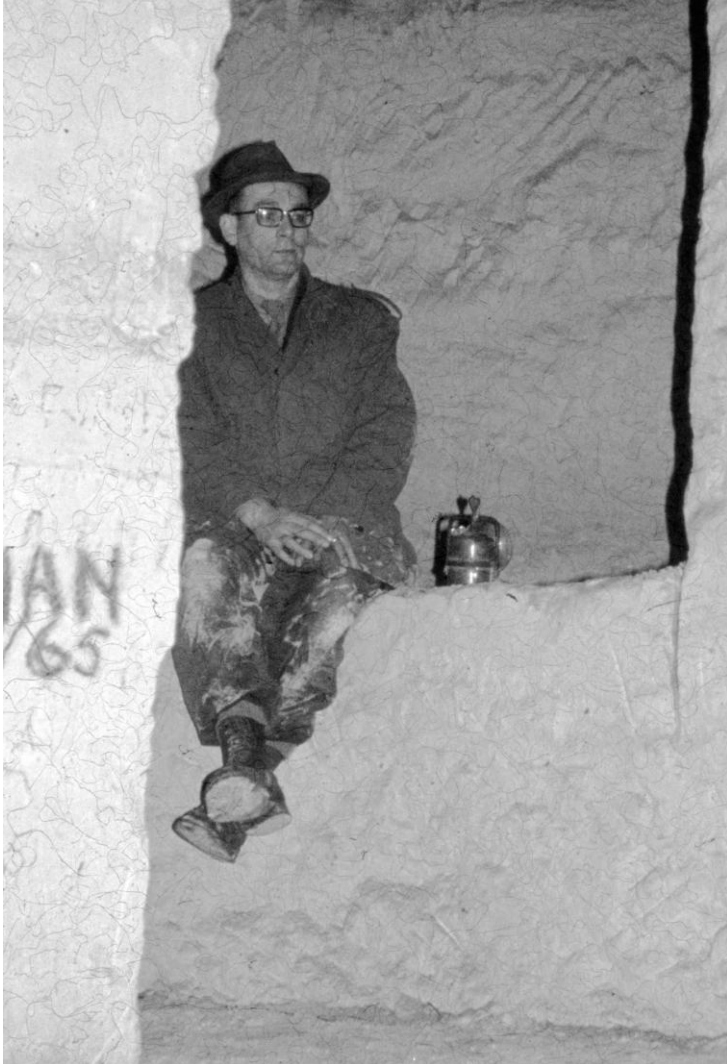
tijden niet : de afstand leraar-leerling was indertijd behoorlijk groot. Hij was een leraar bij wie je geen geintjes uithaalde; hij had een vanzelfsprekend gezag en straalde autoriteit uit. Dat maakte hem niet altijd populair maar bijna iedereen vond zijn lessen goed. Dat kwam o.a. door de manier waarop hij dat deed. Meneer Witlox was een geboren verteller, die hele stukken geschiedenis behandelde alsof het onderdelen waren van een spannend jongensboek, met veel verwickelingen en een duidelijk verloop. Hij bracht die verhalen als een soort conference, met veel grappen erin, goed opgebouwd. Het leek allemaal heel spontaan verteld, maar toen ik eens de gelegenheid kreeg zijn lesaantekeningen in te kijken, zag ik dat het totaal uitgeschreven was, tot en met de grappen aan toe. Overigens waren die verhalen zo goed dat ik ze jaren later nog aan mijn kinderen tijdens lange autotochten kon navertellen: de Punische en de Perzische oorlogen op zijn manier verteld vonden zij ook spannend.

Ik leerde hem ook nog op een andere manier kennen. Als jongen zwierf ik in de “katsj” rond en zat veel in het archief om daar meer over te weten te komen. Hij hoorde dat, sprak me aan en vertelde dat hij dat ook had gedaan als jongen en stelde voor eens samen te gaan. Wat we een paar keer gedaan hebben: ook die gangen lagen toen gewoon open. Dat het eigenlijk verboden gebied was, maakte hem niets uit. Zo leerde ik een heel andere kant van hem kennen als iemand die zich van bepaalde, in zijn ogen onzinnige regels weinig aantrok. Dat bleek ook toen hij me begon mee te nemen de berg in. Ook daar werd van alles gedaan wat

stellig niet de bedoeling was: muren van kwekerijen waren om overheen te klimmen, het instortingsgebied was alleen een gebied waar je wat beter moest oppassen. Ook toen ik net was gaan studeren, bleven we contact houden. Samen met Mart Vallen was hij degene die de oprichting van de bekende

Vereniging-met-de-lange-naam steunde, ons, de oprichters, in contact bracht met een aantal voor ons belangrijke figuren, als adviseur optrad. Maar in al die jaren bleven we in onze rol: ik de leerling, hij de leraar, meneer Witlox.

Later verwaterde dat contact. Ik was nog maar zelden in Maastricht, werkte in het noorden van het land, had het te druk met familie als ik een weekend in Maastricht was. Pas toen mijn pensioen in zicht kwam, kwam ik weer vaker naar Maastricht (en ging uiteindelijk in de buurt wonen). Ik kwam hem toen

ook weer tegen, wandelend op de berg, op SOK-avonden. En daar noemde iedereen hem gewoon Stied – iets wat hij ook van mij verwachtte maar wat me in het begin eerlijk gezegd moeilijk viel. Wat hielp bij het overwinnen van die barrière, was dat de man die ik gekend had als buitengewoon stoer, in fysiek opzicht veel had moeten inleveren. Onverzettelijk was hij nog altijd, in optreden, in opinies. Maar steeds minder bij machte de dingen die hij graag deed zelfstandig uit te voeren. Een tijd lang haalde ik hem op voor SOK-avonden, tot dat hem fysiek te zwaar begon te vallen. Nog later werd hij opgenomen in een verpleeginrichting, waar hij de laatste jaren verbleef. Ik maakte soms autoritjes met hem, waarbij hij me graag onderweg wees waar bij de Duitse inval of bij de bevrijding naderhand mitrailleurposten waren ingericht en door wie die waren bemand. Of we keken bij mij thuis op een groot scherm grottenfoto's. Stieds lange-termijn-geheugen werkte nog steeds fenomenaal goed: over specifieke gebeurtenissen uit zijn verleden of ook over zijn vak kon hij heel precies debatteren – of over details daaruit ruzie maken met Henri Ceha. Helaas werden die uitstapjes geleidelijk aan fysiek onmogelijk; de zorg die hij nodig had kon hem alleen in de verpleeginrichting geleverd worden. Wat ik bewonderenswaardig vond aan Stied in deze tijd was de stoïcijnse rust waarmee hij zijn toch zware lot droeg: de beperkingen in zijn korte-termijn-geheugen maakten het hem onmogelijk te lezen, ooit een favoriete bezigheid. Zijn fysieke hulpeloosheid maakte steeds meer hulp bij alles nodig – iets was hij steeds zonder zelfbeklag verdroeg, maar wat hem zwaar gevallen moet zijn. De twee Stieds die ik gekend heb, hebben zo elk op hun eigen manier respect afgedwongen. Het was goed beide gekend te hebben.

Dit is letterlijk Stieds laatste grottentocht (met mij, Frans, Peter en Henri) in de Trou Lou Lou (met Léon Vos.Red.), een tocht waarop hij bij mijn

bezoekjes aan hem steeds terugkwam als erg leuk, hoewel de rolstoel een keer bijna omviel. Op een andere foto staat nog Leon Vos, nog een oud-gediende. De andere is Stied in de zestiger jaren, tijdens een tocht van mij, Stied en rector Janssens, zijn toenmalige baas op het gymnasium aan de Helmstraat.

Hans Ogg

1944

IN DE BERG

aflevering 3

Originële tekst is afkomstig van Harrie Pieters.

Veer mooste stil spreke , want alle gidse laoge te slaope.

pag.13

10 september zoondaag

Um ach oor wie Candels miech kaom aoflosse ging iech weer 'ns achter de oves kieke. Guus en Leon waore wakker mè waore noch te meuj om opte staon. Mevr. Rutten waor aoch dao . Ze kaom de kraanke 'ns bezeuke. Iech maakde veur Guus en Leon 'ne pot koffie en ging bij hun zitte. Um 12 oor brach iech Leon en Guus hun eete, wat pas vaan de Enci gehaold waor. Nao 't ete stoonte ze op . Guus ging nao de Gidsekamer um z'n administratief werk weer te beginne . Leon gin ziech bei de witte stoker zitte en iech ging even nao hoës tow: Iech snooj miech nui botramme , deeg miech ander sokke aon , want iech leep al twee daog zoonder kouse umtot ze zoe vreiselik kepot waore .Pappa ging met miech trök nao de bèrreg.

Aon de kleine berg stoonte a paar lui die neet binne koste umtot 'r gei leech waor en geine weeg koste. Iech had

altiet m'n carbidlamp bei miech. Iech brach hun tot woe ze mooste zien. Oonderweeg kaome veer de paoter tege. H'r ging de H.Kummuunie bringe aon de kraanke. Veur leep iers 'ne misdeener met 'n lamp en de bel. Daonao veer mèsdeeners met eeder 'n keers in de hand en daan de paoter.

't Waor sjoen um te zien. In de berg waor 't hartstikke vol bezoekers. Lui , die mèr allein 'ns kaome kieke um te zien wie 't tow ging.

Ze leepe mèr de hoofgaank op en neer. 't waor sjus de Groete Staat. Iech brach pappa nao Mr. Kamm , dee al twee weeke in de berg zaot . Daonao pikde iech Guus op en same ginge veer nao Breur tow . Dee waor ziech in de ove eerappele aon 't poffe. Veur aote ze same op en ginge get roondwandele.

pag.14

.t Waor gezellig drök . Veur ginge ins boete kieke. Dao waor 't barstend vol. De ganse wei waor bezat. Veur ginge euveral en bei alle lui ins kieke. De ganse stad kos us al, vaan Slokspek tot de Vaster (?) en vaan vrouw Sjaris tot de riekste lui.

Veer zatte us äörgens in de wei en roukde 'n sigret. Direk kaome al 'n paar meitskes en zatte sich bei us. Um 5 oor ginge v'r nao 't Lof. Nao 't Lof woort 'n plaat vaan "Wilhelmus" opgezat en toen kloont door alle luidsprekers door de ganse berg us volksleed. Alle gidsen stoonte in de hawwing. Um 8 oor ging de poort tow.

Deen daag waore de evacuees tot 10.000 gestege . Guus had nachdeens in de gidsekamer en Leon nachdeens bij de oves. Iech waor vrij um te doen wat iech wow. Iech heel Guus 'n deil vaan de nach gezelsjap en ging toen nao bed.

11 september

Leon kaom miech dezelfde mörrege zegge tot 'r e kinneke gebore waor , mèn tot 't auch weer gestorreve waor. 't Waor 't zesde kinneke vaan de familie dat waor gestorreve. 't Waor vaan 'n familie oet de Stokstraat. De gaank woe de familie laog woort aofgezat en de wach bij 't liekske betrokke door gidse met 'nen helm.

Tege 11 oor kaom de dokter , daonao woort 't liekske vervoerd.

Um 12 OOr kaom 't ete weer aon vaan de Enci. Nao 't ete ginge Leon en Guus nao bed en iech leep get door alle geng.

Um 4 OOr kaome 4 gidse met 'n groete handkaar met zakke broejer. Veer brachte de broejer bij de ingaank vaan de oves. Veer sjouwde de kneitaofels aonein en zatte de zakke op 'n rei.

pag.15

Iech ging Guus en Leon roope. Ze mooste mèthelpe bij 't distribuere vaan de broejer.

Umtot 't neet genog broejer waore veur al de lui woort door de luidsprekers bekint gemaak dat : Alle kinder

oonder de 15 jaor kraoge eeder e kwart broet. De moeders mooste nao de oves goon en de stamkaarte metneume. De vrijwillige ordedeens moos zörge tot alles good verleep. Veer mooste de broejer in veere deile. Wee veer kinder had kraog e gans broet. Enz. Alles ging good , allein leep de veurzitter vaan de V.O. e blow oug op en 'n vrouw 'nen dikke bölt. De paoter stoont op de taofel en deilde de broejer. 't Waor sjus St.Vincentius.

Es de paoter d'r neet gewees waor daan waor 't vas en zeker 'ne veldslaag gewoore.

Veer duijde us netuurlik de nudige broejer achtereuver. Nao de verdeling brach iech de broejer nao hoer tow. 't Waore 'ners 4'.

Iech kos neet mie draage. Toes aot iech. Iech kraog vaan mamma 'n fles linawien die Jef en Jack bei Mares getik hadde. In de bergb trof iech Guus. Achter de oves droonke veer us de fles oet. Vaan dee wien kraogste knalroeie lippe. Veer dege net of veer zaat waore.

Um 8½ oor , wie alle lui binne waore, zat iech 'ne pot koffie . De witte stoker had eerappele in de ove ligge . Veer haalde ze droet en aote ze op bij us botramme.

Daonao ginge v'r op bed zitte en raokde 'n sigret.

Candel kaom vraoge of v'r met ginge nao Kaaster. Dao waore ze aon 't vechte.

Toen v'r in Kaaster waore höbbe v'r door 't sleutelgaat vaan de bergpoort nao boete gekeke. Veer hoorte wel sjeete , mèh vaan Pruuse of Amerikaone waor niks te zien. Veer kaome um twee oor trök. Guus en iech snooje us

broet door en lagden 't in de ove en veer maakde us 'n tas sop. Toen veer dat op hadde bin iech nog eve bij Leon blieve zitte en ging toen nao bed. Guus ging nao de gidsekamer. Want noe Tripels nao hoes waar gegaange umtot 'r euverspanne waar , waar Guus hoof-gids.

12 september

's Mörreges woort iech door Jef Visser wakker gemaak. H'r zag tot e meitske op miech stoont te wachte.. Iech gin loere en dao stoont.....Slokspek. Ze kaom nao miech tow en ze gaof miech tien sigrette. Ze zag , drei veur de chef-gids Guus , drei veur Jef en veer veur miech. Ze gaof miech nog e knipuijske en ging toen weg. Iech brach Guus z'n sigrette in de gidsekamer. Heer puunde miech haos m'n koont vaan blijsjap. H'r had sjus niks te rouke. Deen daag waar erg kritiek.

De lui stroomde de berg in. De groetste bluffers kaome noe aoch de berg in.

's Mörreges werkde veer wie e peerd. 's Middags ging iech nao hoes ete en de res vaan de middag pakde Guus , Leon en iech us vrei en ginge door de berg wandele.

V'r ginge euveral op visite. Dao kraoge veer 'n sigret vaan eige teelt en dao 'n botram.

V'r kraoge euveral get. Vaan elk hoesgezin woort get metgenome en raoi 'ns wat ('t jeukde)? Veer hadde wie veer trökkaome eeder drei meitskes op sleiptow.

's Aoves zien veer in de wei vaan Käöle goon zitte. Jo Caris waar d'r aoch.

H'r had 'n "zij" bij ziech. H'r waor dus neet allein.
Plotseling vlooge de granate weer euver en onplofde in
Heugem. Alles rende jenkend de berg weer in.

Veer lagde us op uzze boek. Toen 't eve stil waor rende
veer aoch de berg in.

De lui stoonte allemaot veur d'n ingaank en wouwe neet
de berg in.

Veer (de gidse) höbbe met knöppele moote houwe um de
lui de berg in te kriege.

's Nachs zien veer met 'n bende nao Kaaster getrokke um
dao ins te kieke.

Ze waore ziech dao nog flink aon 't böttele . Veer kaome
te laat trök um nog nao bed te goon. Veer höbbe gegete en
höbbe toen veur de oves moppe zitte te vertelle.

13 september

Um haaf zere höbbe veer de lui aon werm water
gehollepe. De rest vaan dee daag woort neet väöl gedoon. 's
Middags trokke de Amerikane Wiek in. V'r hadde ze al
vaan wiet aof den Heugemerweeg zieb op kaome. V'r
hoorte de lui in Wiek schriewe en zaoge wie de vlagge
gehesen woorte. De lui op St.Pieter die de vlag aoch oet
hadde höbbe ze vaan de Pruuse weer moote inhaole.
V'r wiste dat de kaomende nach de leste nach zow zien
tot v'r in de berg zowwe zien.

Dus spraoke veer aof um die nach 'n afsjeidsfuij te
hawwe. Eeder moos get met bringe. Alle gidse ginge nao
hoes tow op Leon , Jef Visser, Guus , Bèr en iech nao ,

umtot v'r neet allemaot weg koste. Um tien oor begos het lieve leventje.

Alle waore verzameld in de gidsekamer. Deen daag waor F.Tripels z'ne verjaorddag.

De gidsekamer waor gans verseerd. Op de tafel stoonte vööl blomme etc etc.

Aon eeder boeket honge e paar pekskes sigrette. Allemaot veur de chef-gids dee geine mieter gedoon had. Enfin , 't waor reuze lottig. V'r kraoge allemaal 'n paar stöcker vlaoi. Leon stoede miech inins aon. "Kiek Harrie dao steit 'n fles wien oonder dee stoel. Verdomme jao. En dao nog ein en nog ein. Bijna oonder elke stoel stoont 'n fles. Veer waarsjouwde Guus ,Bèr

Candel en Frans Grummer; die hadde ze aoch gezeen. V'r reepe Bèr en Frans bei us. V'r kaome tot de slotsom tot dao vööl te vööl draank waor veur de gidse dus beslote v'r um ein achtereuver te drökke. Ú paar minute later waor d'r eine stoel boe gein fles wien oonder stoont. Die waor al veilig nao de houte keet euvergebroch. Met zes maan höbbe veer aon die fles gelörk. Toen hadde veer de smaak te pakke. Els, de gidse-verpleegster,

kaom toen aoch nog de keet ingestöb. Els had 'ne boekaal "boerejonges" in de gidse-kamer zien stoon. Veer koste us dao neet mie laote zien. Dus sjikde veer Els trop oet. Nao tien minute kaom ze trök. De boekaal had ze onder h're jumper verstoke. V'r howden us um 't ierste "boerejunkske".

Veer pakden us eeder eint op us hand (ze zaoge wel

abnormaal oet) en spraoke aof tot drie te telle en daan geliek op te ete. Ein ----twie----drei.

Bah, wat rotzooi, brrr. V'r speide alles oet. 't Waore verdomme unnekes.

't Waor ondertusse al twie oor gewoore. V'r spreide dus us dekes oet en lagte us dao-r-op. Inins woort iech zoe beroert wie god weit wat. Iech kraog haos geine aosem mie. De aandere waore ziech oondertösse nog aon 't amuseere. Op 't leste woort 't met miech zoe erg dat ze 'n brankaar haalde en m'ch wegbrachte. Ze waore oondertösse zoe zaat tot ze miech um d'n haverklap gewoen met brankaar en al op de groond leete valle en iech had neet de krach um op te stoon. Enfin , iech bin nog levend.

's Mörreges waor iech 't ierste vaan m'n vrun wakker. Iech voolt miech weer hielemaol beter. Pakde m'n spulle bejein en smeerde-n-t-um nao hoës. Dao kroop iech weer in bed. 's Middags trok iech weer de berg in.

Ze waore sjus bezig de N.S.B.érs op te vesse. Guus Rutte en iech brachte de ierste N.S.B.er oet de berg op. In de stad hadde veer väöl bekiëks. In 't gehiel woorte-n-ers 35 oet de berg gehaold.

Dit is zoeget alles wat iech m'ch kin herinnere. Es ze miech noe weer vraoge um deezelfde tied in de berg nog 'ns door te make zag iech direk
"JAO"

Henri Ceha

Nieuws van de Van Schaikstichting

Nieuwe beheerder Groeve Theunissen

Voor de Groeve Theunissen heeft de Van Schaikstichting een nieuwe beheerder. Er hadden zich meerdere personen aangemeld om deze groeve te beheren. Alle kandidaten zijn heel serieuze berglopers, waarvan we zeker weten dat ze stuk voor stuk deze groeve goed zouden kunnen beheren. Heel mooi om te zien dat meerdere SOK-leden zo serieus met de groeven om willen gaan. Maar helaas moeten we een keuze maken.

We proberen binnen de Stichting een verjonging door te voeren om ook nieuwe ideeën en jonge mensen de kans te geven hun bijdrage te leveren aan de groeven. Omdat veel jonge mensen druk bezet zijn, is het vaak lastig om tijd vrij te maken voor de verantwoordelijke taak van groevebeheerder.

Bij de aanmeldingen voor beheerder zat een vader-zoon duo, dhr Ed en Thuur Thijssens. Dit leek ons een heel goede combinatie van de jonge frisse wind en de ervaring en beschikbare tijd. Vandaar dat zij het duo beheerderschap over de Groeve Theunissen gekregen hebben.

Wij wensen Ed en Thuur veel plezier met deze leuke groeve.

Steunpilaar 26

De Van Schaikstichting heeft in december 2017 Steunpilaar 26 uitgebracht met heel veel kleurenfoto's en een fotoreportage van allemaal prachtige foto's die in Groeve de Keel genomen zijn, allemaal in full colour.

De Steunpilaar is de nieuwsbrief van de Van Schaikstichting met nieuwtjes over de groeven die zij in beheer hebben. Eigenlijk alles dat in deze Steunpilaar staat, is op SOK-avonden al aan de aanwezige SOK-leden gemeld, of is zelfs al in de SOK-Info verschenen. De Steunpilaar komt 1 tot 2 keer per jaar uit en is bedoeld als sponsoring voor het werk van de Stichting. SOK-leden die de Steunpilaar willen ontvangen en daarmee het beheer en behoud van de groeven steunen, kunnen minimaal 25 euro per jaar over maken op bankrekening *NL03SNSB0929812034* onder vermelding van Steunpilaar met je naam en adres. Dan wordt je op de Steunpilaren-lijst geplaatst.

Maar er is nog een manier om de Steunpilaar te ontvangen. Als je als SOK-lid een nieuwe sponsor aanmeldt voor de Steunpilaar die minimaal 25 euro betaalt, dan krijg je als SOK-lid één jaar de Steunpilaar gratis als dank voor het aanmelden van een nieuwe donateur.

In de zomer van 2018 komt Steunpilaar 27 uit. De redactie, Luck Walschot en Bert Beckers, werken al hard aan een volgende nieuwe mooie Steunpilaar.

“Waar is dit?” (SOK-Info 155)

Het vervolg en de oplossing.

Als groeven-geïnteresseerde heeft ieder van ons wel ergens foto's, plattegronden prentbriefkaarten of ander platte zaken liggen met als onderwerp onze geliefde groeven. Sommige foto's worden ingedeeld onder 'locatie onbekend'. Wachtend op het moment dat je bijvoorbeeld door het vergelijken met andere foto's de locatie kunt achterhalen. Voor twee onbekende foto locaties is dit onlangs gelukt.

Terug in de tijd, 2013, stelde Ed de Grood een vraag in SOK-Info 155 (blz. 8). Hij toonde een oudere foto van twee dames, twee heren en twee kinderen die staan langs een haag met op de achtergrond een wit huis en een mergelwand met twee gangopeningen (afbeelding 1). Ed had het vermoeden dat de locatie in Kanne zou kunnen zijn maar zeker wist hij het niet. Onder het motto twee Sokkers weten meer dan een vroeg hij aan de lezers of zij wisten waar deze foto was genomen.

“Deze afbeelding heb ik ongeveer 30 jaar geleden uit een container op straat gevestigd. Het is een groot-formaat glaspositief, 8 x 8 cm, voor de toverlantaarn dus. Maar waar is dit? Wie staan er op? Wanneer ongeveer gemaakt? De eerste geluiden gaan richting Muizenberg bij Kanne. Wie het precies weet doet mij plezier met een berichtje.

Alvast bedankt!

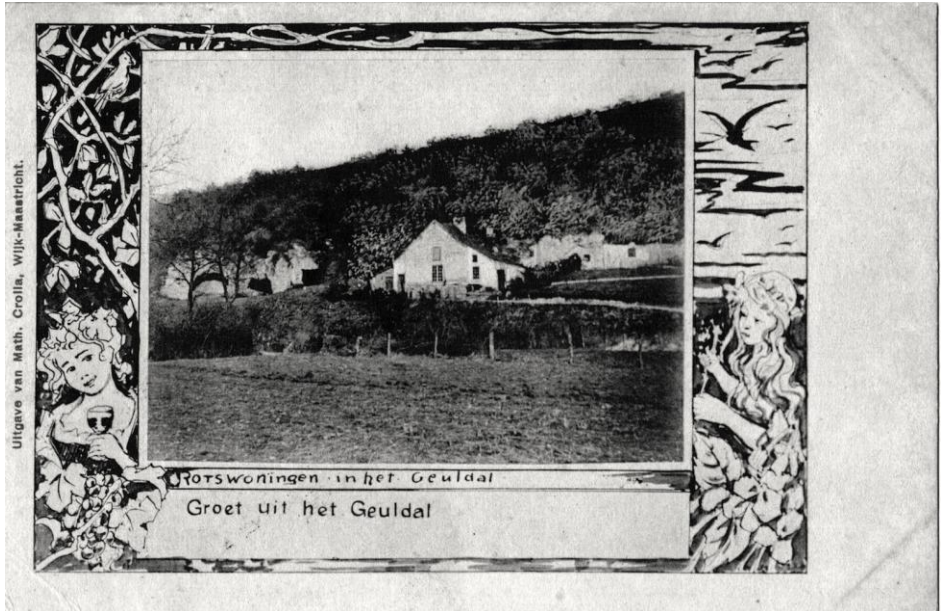
Ed de Grood'

Afbeelding 1

Wij hadden het vermoeden dat de foto bij Geulhem gemaakt zou zijn. Dit werd ingegeven door een prentbriefkaart, waar ook een wit huisje met mergelwand op te zien is. Het betreft een oude prentbriekaart uit het Geuldal van voor 1905 (afbeelding 2). De afbeelding op

deze prentbriefkaart doet immers in eerste instantie denken aan de mergelrotsen en het ‘huis van Curfs’ onder de Leraarsgroeve (vroeger bekend als “de Woudbloem”), tegenover de camping aan de Gemeentebroek/Geulweg tussen Meerssen en Geulhem. Het huis van Curfs staat echter in werkelijkheid gedraaid (met de nok parallel aan de helling) en verder zien de gangopeningen er anders uit. Eigenlijk kan het huisje op de prentbriefkaart en het huis van Curfs niet hetzelfde gebouw zijn. Maar de prentbriefkaart zou geretoucheerd of het huisje zou verbouwd kunnen zijn.

Afbeelding 2 (eigen archief)

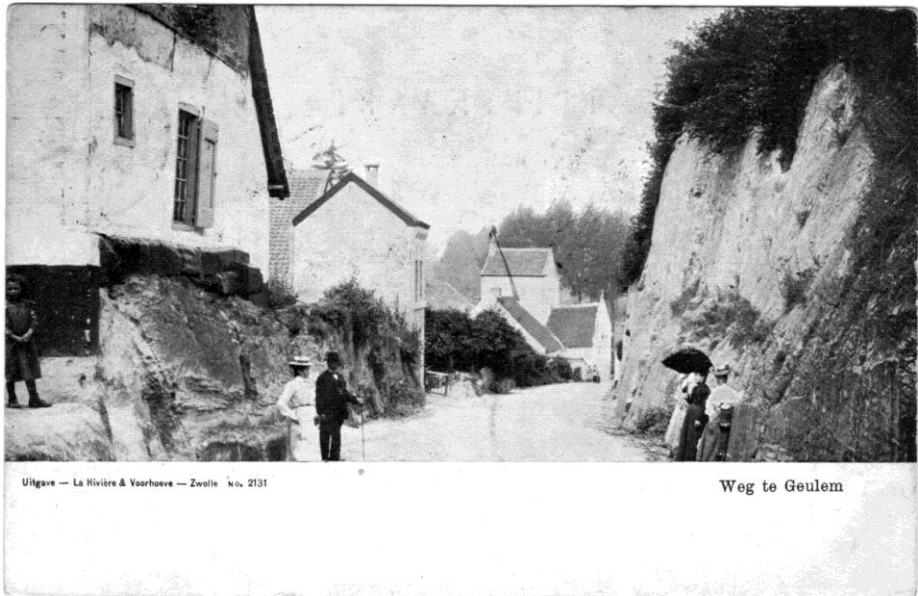
Bij een nauwkeurige vergelijking tussen de prentbriekaart en de foto van Ed blijkt dat het hier wel om dezelfde locatie en hetzelfde huisje gaat. De fraaie foto van Ed laat echter nog veel duidelijker dan de prentbriefkaart zien dat de omgeving rond het huis absoluut niet lijkt op die bij de Leraarsgroeve. Ergo; afbeelding 1 en 2 tonen wel hetzelfde huisje maar de locatie blijft onbekend.

Onlangs zijn in een verzameling oude zwart-wit foto's, die via via digitaal werd verspreid (bron is helaas onbekend), twee foto's opgedoken die de oplossing bieden! (afbeelding 3 en 5)

De locatie van afbeelding 3 en 5 was echter niet direct duidelijk. Het onderschrift van beide foto's is "*'n Paar romantische kiekjes op woningen tegen helling 'Cannerberg' gebouwd*". Dit onderschrift laat eigenlijk geen ruimte voor twijfel maar is desondanks foutief. Het was afbeelding 3 die de aanzet voor twijfel maar ook de doorslag gaf. Het eerste huis op afbeelding 3 bestaat namelijk nog steeds en is goed herkenbaar. Het staat op diverse oudere prentbriefkaarten (afbeelding 4).

Afbeelding 3

Afbeelding 4 (eigen archief)

De twee foto's zijn niet gemaakt bij de Cannerberg. Afbeelding 3 is een foto van de Geulhemerweg, zoals blijkt uit de prentbriefkaart van afbeelding 4.

Afbeelding 5

Bij vergelijking van afbeelding 3 en 5 is op beide foto's dezelfde vorm van de mergelwand langs de weg te zien en daaruit blijkt dat beide foto's vanaf dezelfde locatie zijn gemaakt namelijk op de dalende Geulhemerweg, in de richting van Berg naar Geulhem, ongeveer ter hoogte van de huidige ingang van de Geulhemergroeve. Deze weg is diverse keren hersteld en gereconstrueerd en op afbeelding 3 en 5 lijkt het wel

alsof zo een reconstructie juist achter de rug is.

Door het naast elkaar leggen van afbeelding 1 (de foto van Ed) en afbeelding 5 werd alles duidelijk. We zien op beide afbeeldingen hetzelfde huis en de combinatie van afbeelding 1, 2, 3, 4 en 5 leiden tot de oplossing van het raadsel.

Het huis dat zichtbaar is op afbeelding 1, 2 en 5 moet langer geleden zijn afgebroken en heeft gelegen op een vlak gedeelte links van de huidige ingang van de Geulhemergroeve (waarvan de tuin van Frans Bergsteyn nu deel van uitmaakt).

Het huis op afbeelding 1 heeft dezelfde raamindeling als op afbeelding 2, waarvan we weten dat de prentbriefkaart van voor 1905 is. Op afbeelding 5 is een extra raam te zien dat geplaatst is tussen de linker deur en het grote raam in het midden. Het lijkt logisch dat vanwege het aangebrachte raam afbeelding 5 recenter is dan afbeelding 1 en 2. Tenzij op afbeelding 1 en 2 het raam is dichtgemetseld.

Met voorafgaand relaas is de vraag van Ed beantwoord, zij het na diverse omzwervingen. Toch blijven er nog vragen over. Denk bijvoorbeeld aan de vraag wie staan op de foto, waren dit toeristen? Wie waren de bewoners van het huis? Wanneer is het gebouwd en afgebroken? Hoe moeten we de gangopeningen plaatsen die te zien zijn?

De foto's kunnen in ieder geval in het juiste 'mapje' worden geplaatst, namelijk Geulhem.

De foto die we hierna bespreken kan echter uit het mapje Geulhem worden gehaald. Wij hebben de foto (digitaal) gekregen van Marc Dresens en de foto is afkomstig uit de collectie van de Heemkundevereniging Houthem-Sint Gerlach (afbeelding 6). Op de foto is het resultaat van de instorting van een mergelrotswand te zien. Vier dames en twee heren poseren op het puin. Langs de mergelrotswand en op de achtergrond staat een huis. De locatie van de foto zou op de Geulweg zijn langs de in de jaren 30 afgegraven mergelrotswand (tussen de Geulhemermolen en het Somersplein).

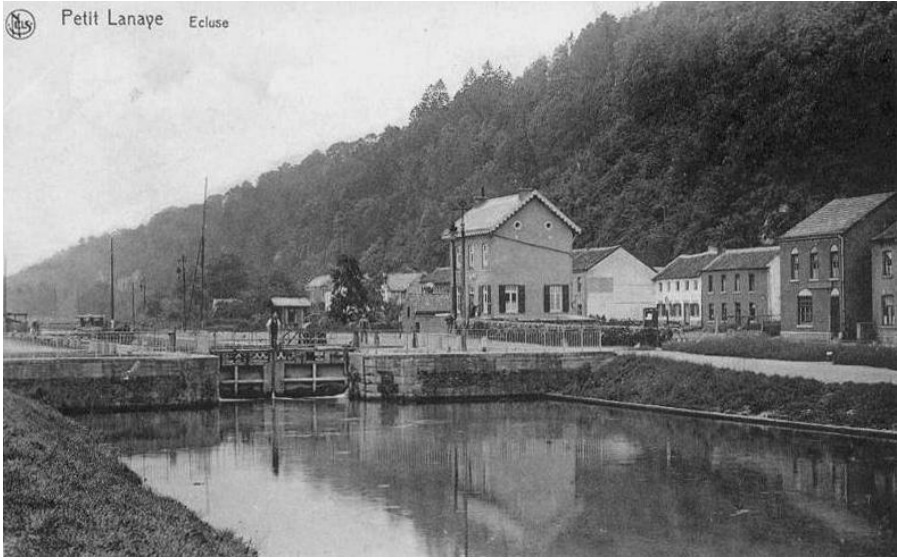

Afbeelding 6

Bij het zien van de foto twijfelden wij aan de locatie. Het instortingspuin zou afkomstig kunnen zijn van een van de gebeurtenissen (instorting of afgraving) bij de mergelrotswand. De bomen doen denken aan de bomen langs de molentak van de Geul. De huizen komen echter niet overeen en zijn ook niet bekend van elders in Geulhem. Even werd nog gedacht aan de foto van Ed (waarvan de locatie toen nog niet bekend was), maar de vorm van het huis wijkt teveel af.

Bij het later terugzien van de foto kwam de oplossing opeens bovendrijven. Vooral het huis op de achtergrond gaf hierbij de doorslag. De twee ronde raampjes doen denken aan een huis op oude foto's van Klein Ternaaien. Het is inderdaad in Klein Ternaaien! De ronde raampjes zijn van de woning bij de sluis (afbeelding 7). Het huis op de voorgrond is een van de huizen langs de mergelrotswand. In de mergelrotswand zelf zijn de karakteristieke vuursteenlagen zichtbaar. De bomen staan niet langs de molentak van de Geul in Geulhem maar langs het kanaal Luik-Maastricht in Klein Ternaaien. Er zijn meerdere instortingen geweest van de mergelrotswand in Klein Ternaaien. Bij deze foto resteert nog de vraag: zou de foto de 'Bergstorting langs den

Pietersberg' zijn die vermeld is in kranten van maart 1896? Of een van de andere instortingen die daar hebben plaatsgevonden?

Afbeelding 7 (eigen archief)

Wie zal de nieuwe vragen beantwoorden? We lezen het graag vroeg of laat terug in SOK-Info.

Kevin Amendt en Peter Jennekens

Cursussen

Als echte SOK-kers hebben we allemaal de cursus Erkend Bergloper met goed gevolg afgerond, met een heus diploma als bewijs.

Op zoek naar knipsels over grot-gerelateerde zaken om te gebruiken voor de rubriek Meet the Underground Press, kwam ik een interessant artikeltje tegen, dat naar mijn bescheiden mening best als aanvullende cursus kan dienen op de voornoemde Berglopers-cursus. Ik zal de tekst van het artikel in *Deze Week* van 20 december 2017 hier letterlijk weergeven:

Cursus grotmeditatie

Wil je leren zien in de duisternis? Kom dan naar de workshop grotmeditatie op zaterdag 23 december, van 11 tot 17 uur.

Deze workshop is een praktische toepassing van de Lifefulness-methodiek, een ingang naar een nieuwe realiteit, gegeven door Guy Wauters. Hij is dierenfluisteraar, sjamaan en life-coach. Hij geeft workshops in universele ontwikkeling en betreft hierbij graag de natuur, struisvogels en allerlei grensverleggende uitdagingen in de duisternis van een grot.

Het staat er echt zo. Bij het lezen van dit alles bent u helaas te laat om eraan deel te nemen. Maar geduld, bij de volgende herhalingsessie van het diploma Erkend Bergloper zal het wellicht ingeroosterd kunnen worden. Mocht u nu al het telefoonnummer van die mijnheer willen hebben, dat kunt u dat aan mijn huisadres komen afhalen. Wel dient u daarvoor eerst een eigenrisicoverklaring te ondertekenen.

Ten slotte, de workshop werd niet ondergronds verzorgd, het geschiedde in een horecagelegenheid.

Ton Breuls

Roothergroeve

vleermuistelling 27.12.2017

10.00 – 12.00u

3 groepen, 19 personen

sectie 1: Jos Cobben, Walter van der Coelen, Martha van de Ven, Cyril Hageman, Martijn Coenen, Jan Beekman

sectie 2: Ger Beckers, Henk ten Brinke, Jan van de Ven, Wilma en Rob van de Laak, Arthur Stols, Martijn Stevens

sectie 3: Willem Vergoossen, Joris Verhees, Jan van de Wall, Kevin Amendt, (later) Peter Jennekens, John Hageman

Sluipwesp, *Amblyteles quadripunctorius*, 73 ex.

Roesje, *Scoliopteryx libatrix*, 7ex.

Blinde bij, *Eristalis tenax*, 3 ex.

Bronwielwebspin, *Metellina merianae*, 1 ex.

John Hageman

		sectie1	sectie2	sectie3	totaal
Watervleermuis	<i>Myotis daubentonii</i>	18	22	30	70
Baardvleermuis	<i>Myotis mystacinus/brandtii</i>	12	25	31	68
Ingekorven vleermuis	<i>Myotis emarginatus</i>	6	21	22	49
Franjestaart vleermuis	<i>Myotis nattereri</i>	3	12	6	21
Meervleermuis	<i>Myotis dasycneme</i>	2	3	5	10
Gewone Grootoor vleermuis	<i>Plecotus auritus</i>	2	1	2	5
Indeterminabel		2	4	1	7
		45	88	97	230ex

Beste mergelsnuivers

In de SOK-Info 176, september 2017, deed Jan Laumen een oproep aan de geïnteresseerde bergloper.

Jan had n.l. diverse mergel gerelateerde spullen staan waarvan hij afscheid wilde nemen.

Slechts een telefoontje was al genoeg om te horen dat hij een enorme verzameling had en hij het moeilijk vond om de prijs van enkele stukken te bepalen. Marktprijzen zijn er nu eenmaal niet voor b.v. blok- en opzetzagen.

Op afspraak kon ik de collectie van Jan onder in zijn kelder te Valkenburg bekijken.

Naast enkele zagen stonden er nog tientallen lampen op eventueel nieuwe eigenaren te wachten.

Mijn keus had ik eigenlijk thuis al bepaald, maar wat graag zou ik een echte oude blokzaag bezitten.

Na wat babbelen over de prijs kon ik huiswaarts met 2 blokzagen, 1 met handvat uit het Avergat, de andere met onbekende afkomst. De opzetzaag komt uit de Flesscheberg en zou gemaakt zijn door ene meneer Franssen.

Naast deze zagen nog een blijkbaar zeldzaam kaarsenhoudertje afkomstig uit de groeve Hennebille gekocht.

Bedankt Jan!

Johan de Jong
Teuven

Opsturen Vleermuis

G. L. v. EYNDHOVEN
EINDENHOUTSTRAAT 36
== TELEFOON 15714 ==

HAARLEM, 11 April 1939.

Geachte Heer Van Schaik,

Mijn zoeken naar mijten op de vleermuizen, die ik meegenomen had, heeft geen verder resultaat gehad. Waarschijnlijk zult U op de groep Hoefijzerneuzen ook niet veel aangetroffen hebben.

Ik heb nog een systeem bedacht om o.a. ook de Hoefijzerneuzen te kunnen nazien, maar weet niet, of het praktische mogelijkheden biedt.

Als U mij b.v. eens 1 Grootte Hoefijzerneus, of evtl. een Myotis myotis kunt toezenden, levend en wel in een blikje of kokertje, dan kan ik het dier hier nazien en dan aan U retourneren. Een en ander kan eventueel per expresse gebeuren en het dier kan de reis best verdragen, zonder dood te gaan. De moeilijkheid zit hierin, dat U na ontvangst nogmaals een tocht naar de grot moet maken om het dier weer op te hangen en het zou dus alleen kunnen, in een tijd dat U dat gelegen komt.

Misschien kunt U Uw gedachten er eens over laten gaan. De kosten zijn natuurlijk voor mijn rekening.

Ondervindt U last van den toestand, hetzij door zelf onder de wapenen te zijn, dan wel door afsluiting van bepaalde terreinen of verscherpte grensbewaking België/Nederland?

Inmiddels met vriendelijke groeten,

Hoogachtend,

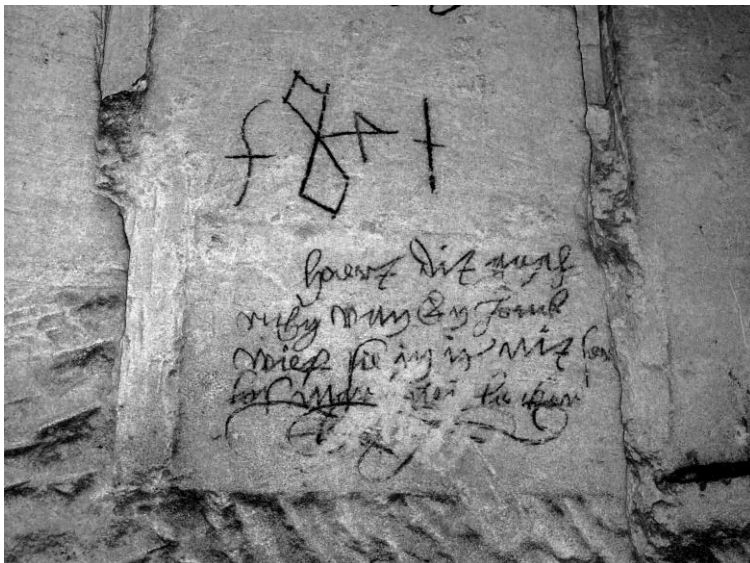

Huismerk Lichtenborch

Tijdens onze telramen inventarisatie in de Zonneberg stuiten we in de omgeving van de G-muur op een opschrift, vergezeld van een huismerk, van Frans Joster van Lichtenborch (1589). In die omgeving komt het huismerk vaker voor. Aangezien ik moeite had met het ontcijferen van het opschrift riep ik de hulp in van enkele berglopers. Tot mijn vreugde bleek dat John Hageman eerder een transcriptie ervan gemaakt had en ik kreeg snel de vertaling ervan. Ook Max Wijnen wist een gelijkende vertaling te leveren.

John Caris en Max Wijnen wisten me echter te melden dat in de directe omgeving van de Bloemenweg nóg een opschrift van Lichtenborch was te vinden. Na wat zoeken wist John zelfs de hier afgebeelde foto te leveren. Echter, na een zoektocht van mijn bergmaat Jacques en ikzelf en ook door John zelf, kon de exacte locatie van dit opschrift niet teruggevonden worden.

Wie weet waar dit opschrift staat? Volgens John staat het ergens in de buurt van de Bloemenweg en zo te zien op de onderste helft van de wand.

Rob Heckers
robmac@planet.nl

De Spaanse hoek in Zonneberg.

Onlangs was ik met Spaanse gasten in de Zonneberg. Natuurlijk ging ik met ze naar de “Spaanse hoek”, op circa 50 meter afstand van de “oorlogskamer” en de “Bloemenweg”. Ter plaatse zijn op circa 3 meter hoogte, tegen de mergelwand, enkele Spaanse teksten (namen) op de mergelmuur geschreven alsmede een “kroontje” getekend (foto 1). Althans, wij noemden dat altijd een

kroontje. Onder dat kroontje staat een naam, waarvan alleen “geronimo de .....” en “escobar” goed leesbaar is alsmede het jaartal 1577.

Mijn Spaanse gasten echter herkenden dit “kroontje” onmiddellijk als (zoals zij dat noemden) een “Bonete” en de opschriften als Spaanse namen.

Op internet kan gezocht worden naar “boneta”, maar ook onder “biretta” wordt informatie gevonden. Onder “bonete” vond ik het volgende (weliswaar in het Spaans, maar door Christina Bloem in het Nederlands vertaald):

“Een bonnet is een soort mutsje of petje van zijde, satijn of zwart fluweel dat katholieke geestelijken op hun hoofd dragen (foto 2). Vroeger droegen studenten en academici ook een bonnet. Er bestaan verschillende soorten bonnetten, die alle min of meer gelijkvormig zijn, met verschillen in details: rond of vierkant, met 4 of 6 hoeken, met of zonder omhoog staande ribben, met of zonder pompon (klein, bolvormig versiersel van wol, dons of zijde). Meestal zwart van kleur als de bonnet gedragen wordt door geestelijken die lager in rang zijn dan bisschop of kardinaal, maar (zoals bij academici) verschillende kleuren afhankelijk van de universiteit waaraan ze verbonden zijn.

De bonnet van katholieke geestelijken is rond en ongeveer 10 cm hoog. Vanuit de rand steken 4 ribben als een soort kroon omhoog. In het midden zit meestal een pompon.

Bisschoppen en kardinalen gebruiken het traditionele Romeinse model bonnet met drie platte in plaats van omhoog staande ribben”.

Bespreking:

Aan de karakteristieke vorm van de tekening op de wand mogen we concluderen dat we met een “bonnet” te maken hebben, zeker in combinatie met een Spaanse naam (“geronimo” en “escobar”). De tekening is schematisch en zonder kleur. De vorm past

bij een bonnet met 4 ribben (foto 1). Volgens de informatie van het internet zou dit passen bij de Spaanse versie van de kerkelijke bonnet en gedragen zijn door geestelijken. Omdat bisschoppen en kardinalen bonnetten dragen met platte in plaats van omhoog staande ribben suggereert de tekening dat we met een lagere geestelijke te maken hebben. Hoewel, de internetgegevens zijn van onze tijd; misschien dat de gebruiken in 1577 anders waren.

Als ze (Spanjaarden?) dit opschrift in 1577 op de wand aangebracht hebben is dat wel kort na het begin van de 80 jarige oorlog (1568-1648) en de z.g. “Spaanse Furie” in Maastricht (1576). Met daarbij het beleg van Maastricht in 1579 mag verondersteld worden dat deze Geronimo en Escobar op enigerlei wijze bij het conflict betrokken waren.

Verder kom ik niet.

Misschien dat er lezers zijn die op het bovenstaande opmerkingen hebben of een verbetering, of zelfs andere opvattingen. Een mededeling in de volgende SOK- Info zou hierop goed aansluiten. Gezamenlijk komen we zo tot verdere

ontsluiering van één van de vele intrigerende opschriften in de gangenstelsels, in dit geval in het gangenstelsel Zonneberg.

Rob Visser

met dank aan de deelnemers van de VVV-Zonnebergacademie
en Christina Bloem voor de vertaling

MEET THE UNDERGROUND PRESS

“**Grot Neercanne weer open**” (*Dagblad de Limburger van 2 oktober 2017*): de grotten bij **CHÂTEAU NEERCANNE** zijn gisteren weer geopend. De grotten van het restaurant waren sinds eind juli gesloten als gevolg van de hooibrand die daar woedde. Het duurde destijds een hele week om de brand geblust te krijgen. Alle prijzige flessen wijn die Neercanne in de grotten had opgeslagen, gingen verloren.

“**Geen koeien meer in grotten van Kanne**” (*Het Belang van Limburg van 26 oktober 2017*): de brand in de **CANNERBERG** heeft uiteindelijk toch verregaande gevolgen. De boer, die de grotten als stapelplaats en stallingen voor zijn vee gebruikte, moet het voortaan met een stuk minder doen. “*In het kader van diverse wetten inzake natuurbescherming, milieubeheer en de registratie van dieren mag de boer ook geen runderen meer stallen*”, weet de milieuambtenaar van de provincie. “*Bovendien ligt de groeve in Natura 2000-gebied, waarin de stikstof die de runderen produceren niet toegestaan is.*”

“**Elektronisch toezicht in groeven in Valkenburg**” (*DdL van 31 oktober 2017*): de gemeente gaat in de **GEMEENTEGROT**, de **MONSTERGROT** en de **SIBBERGROEVE** nieuwe, moderne meetapparatuur aanbrengen om de stabiliteit en het ‘leven’, de mogelijke veranderingen van structuur, van de “*onderaardse grotten*” te monitoren. Tot op heden was het toezicht hierop mensenwerk. “*Er liepen altijd mensen rond die her en der krijtstreepjes zetten om te zien of alles op zijn plaats bleef.*” “*Valkenburg aan de Geul is de enige gemeente in Nederland die dergelijke groeves in bezit heeft.*”

“Onschuldige’ grotbrand bezorgt brandweer overwerk” (*Focus, oktober 2017*): een grotbrand in de **MUIZENBERG** bezorgde de brandweer Zuid-Limburg en die van België de nodige hoofdbrekers. Gecontroleerd laten uitbranden of het brandend hooi en stro gefaseerd naar buiten trekken, zo waren uiteindelijk de twee opties. Het werd het laatste, waarmee nog weken durende overlast werd voorkomen. *“Achter de schermen een heel gecompliceerd incident. Wie is precies waar verantwoordelijk voor? Hoe zit het met operationele bevoegdheden?”*

“Plateau van Caestert definitief beschermd als archeologische site” (*HBvL van 3 november 2017*): het Plateau van **CAESTERT** is nu ook definitief beschermd als archeologische site. De bevoegde minister verwijst naar de hoge belevingswaarde en naar het archeologisch en cultuurhistorisch belang van de onderliggende mergelgroeven, zelfs op internationaal niveau. *“De grote groep middeleeuwse tekeningen in deze groeve is uniek en in Europa zijn geen voorbeelden bekend van dergelijke tekeningen die in situ bewaard zijn gebleven”* zegt de Vlaamse minister **Geert BOURGEOIS**.

“Berggeitjes gaan specialisten vervangen” (*DdL van 16 november 2017*): om de drie tot vier jaar wordt de begroeiing op de rotswanden bij Bemelen (de **STROBERG** en de **WINKELBERG**) vakkundig weggehaald door specialisten aan lange kabels. Het kost halsbrekende toeren om bij die struikjes te komen. Maar er gloort hoop: volgend jaar zet eigenaar Het Limburgs Landschap bij wijze van proef hongerige berggeitjes in. Die worden door een deskundige herder tussen de schapen gezet. *“Wellicht gaan die geiten wel een stapje verder en vreten zij ook die planten op”*, hoopt **Carlo van SEGGELEN** van het L.L.

“In 2018 richtplan voor stabiliteitsproblemen mergelgroeven” (*HBvL van 23 november 2017*): het gemeentebestuur van Riemst werkt samen met het Agentschap Onroerend Erfgoed aan een *“onroerend-erfgoedrichtplan voor mergelgroeven”*, dat het toekomstige beleid voor de mergelgrotten zal bepalen. *“Dat is uniek in Vlaanderen. Het moet een betaalbare, gedragen en uitvoerbare visie worden voor de stabiliteitsproblemen van de groeven, met*

*enerzijds het oog op de veiligheid en anderzijds een optimale instandhouding van de groeven”, zegt **Aukje de HAAN** van het Agentschap.*

“Sauters neemt wijnkelders over” (*DdL van 25 november 2017*): wijnhuis Sauters verhuist volgend jaar naar de oude wijnkelders van de paters in Cadier en Keer aan de voet van de Keerderberg (**BAKKERSBOSCHGROEVE – red.**). Het voorste gedeelte, dat door de vorige eigenaar helemaal is opgeknapt, wordt winkel. In de ruimte daarachter is plaats voor kleine wijnproeverijen. Via een smalle wenteltrap kwamen de paters bij hun wijn, die in de mergelgangen was opgeslagen. *“Het verhaal wil dat de mergelblokken zijn gebruikt voor de bouw van een Romeinse villa, maar de bewijzen daarvoor ontbreken vooralsnog.”*

“Op stap met een deeltjesdetector” (*NRC van 2 december 2017*): met een apparaatje zo groot als een pakje boter kunnen allerlei soorten (kosmische) straling worden meten. Een Duitse natuurkundige mat in 1910 de aanwezigheid van elektrische stralen. Hij dacht dat de deeltjes die hij mat van radioactieve materialen in de aardkorst kwamen. Maar tot zijn verbazing mat hij in de **MERGELGROTTEN** in Limburg minder deeltjes dan op de Eiffeltoren. Dit leidde tot de theorie dat de straling van boven kwam. Allerlei proeven en testen volgden en toonden aan dat de straling uit de ruimte kwam.

“Valkenburg worstelt met kerstgrot” (*DdL van 4 december 2017*): de bekroonde kerstmarkt dijt steeds verder uit. De gemeente wil de veiligheid van bezoekers nog beter gaan waarborgen door de beide grotten anders in te richten. Meer verbreding en meer uitgangen. De gemeenteraad heeft daartoe een bedrag van een half miljoen euro vrijgemaakt. Valkenburg staat conform het advies van de brandweer maximaal 1500 aanwezigen tegelijk toe in de **GEMEENTEGROT**. In de **FLUWEELENGROT** ligt dat aantal op 1035, waar de brandweer 866 adviseert.

“Cremerspenning voor Ton Breuls” (*DdL van 11 december 2017*): Het Natuurhistorisch Genootschap in Limburg heeft de *Rector Cremerspenning* overhandigd aan **Ton BREULS** uit Kanne. Breuls kreeg de penning voor zijn verdiensten voor de **Studiegroep Onderaardse Kalksteengroeven (SOK)**,

waarvoor hij al decennia actief is. De SOK viert dit jaar het veertigjarige jubileum. De Rector Cremerspenning werd in 1985 ingesteld en vernoemd naar Joseph Cremers die in 1910 het Natuurhistorisch Genootschap oprichtte en in 1913 het Natuurhistorisch Museum Maastricht. De penning is ontworpen door **Stefan GRAATSMA**.

“Lichtexpositie onder Valkenburgse grond” (*DdL van 12 december 2017*): Museum Romeinse **KATAKOMBEN** is het decor van een ondergrondse lichtexpositie. Het is de tweede editie van dit evenement, dat zal plaats vinden in *de mystieke ondergrondse gangen* van het museum. Er worden bijzondere en monumentale objecten tentoongesteld van elf hedendaagse kunstenaars uit Nederland, België en Duitsland.

“Ruïne en grot nu officieel museum” (*DdL van 12 december 2017*): de Stichting Kasteel van Valkenburg heeft de officiële status van museum gekregen. Het Museumregister is een landelijke lijst van instellingen die aantoonbaar voldoen aan de criteria voor een kwalitatief hoogwaardige invulling van de functies van een museum. De stichting kan onder meer een beroep doen op diverse subsidiemogelijkheden. Onder de Stichting Kasteel van Valkenburg valt zowel de oude kasteelruïne van het Geulstadje als de **FLUWEELENGROT** aan de Daalhemerweg.

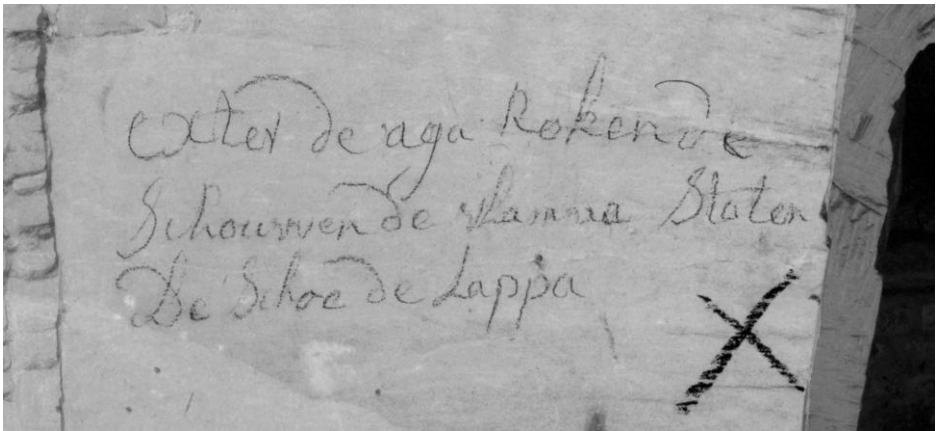
“Experts: kerstmarkten Valkenburg levensgevaarlijk” en **“Je moet het gebied kennen”** (*DdL van 21 december 2017*): bij de gemeente Valkenburg wordt enigszins verbolgen gereageerd op de uitzending van *Een Vandaag* over de onveiligheid van de kerstmarkten in de grotten. *“Hoe komen ze tot hun conclusie?”* Burgemeester **SCHRIJEN** was na de uitzending, waarin ook al werd gesuggereerd dat de adviezen van de brandweer in de lucht werden geslagen, al duidelijk: *Er wordt gesuggereerd dat we tegenover elkaar staan, dat is niet het geval.* Een interview waarin de brandweercommandant dat beaamde, werd niet uitgezonden.

“Het sneeuwbaaleffect van Kersstad” (*DdL van 23 december 2017*): waarom kiest iemand die een kerstmarkt wil bezoeken voor die in Valkenburg? Heel simpel: omdat dat de enige is die zich in een bijzondere omgeving afspeelt.

Het gegeven dat die staat opgesteld in een “*onderaardse grot*”. Wanneer uitgerekend dat “*unique sellingpoint*” onder vuur komt te liggen, is dat slecht nieuws voor Valkenburg. Maar iedereen kan op zijn vingers natellen dat wanneer *Een Vandaag* meldt dat een bezoek aan de **GROTTEN** ‘levensgevaarlijk’ is, er altijd mensen zijn die een bezoek zullen heroverwegen.

Met dank aan de trouwe correspondenten Henri Ceha, Alan Claessens, Rob Heckers, Martin Hoogerwerf, Johan Janssen, Gilberte Nicolaes, Jan Paul van der Pas, Herman Swart, Peggy Versteegh en Aldo Voûte. Voor knipsels, kopieën en uittreksels kunt u altijd terecht op het bekende adres: Ton Breuls, Bovenstraat 28, B 3770 Kanne-Riemst. Telefoon/fax 012-454059. E-mail: tbreuls@telenet.be.

Wat hier is geschreven is duidelijk, maar wat wilde men hier vertellen?

In de Grote Berg te Zussen was het bovenstaande opschrift ons reeds langer bekend. Maar omdat het in een afgelegen hoekje staat, is het zo ook in een vergeethoek gekomen. Dit totdat er onlangs voorbij gelopen werd. Wat er staat geschreven is dus duidelijk, maar wat wilde men hier in feite vertellen? Ik weet één ding zeker, het is geen Zussers dialect!

Als hier iemand een antwoord op heeft, graag een mailtje voor de volgende info.

De red.

**Volgende SOK-avond:
Vrijdag 12 januari 2018
Aanvang 19.30 uur!**

Met: -Joep Orbons over archeologische onderzoekstechnieken in onderaardse groeven
-Oude opnamen (foto/film) aangeleverd door Henk ten Brinke

De SOK-Info redactie heeft het recht om een aangeboden artikel te weigeren. De geplaatste artikelen vertegenwoordigen niet automatisch de standpunten van de SOK-Info redactie of die van het SOK-bestuur.

Groeven in beheer bij de stichting Ir. D.C. van Schaik:

Bovengenoemde organisatie heeft een aantal groeven in beheer of een collectieve vergunning voor een groeve. Voor het bezoeken van deze groeven moet U contact opnemen met de beheerder.

Bij inbraak in één van deze groeven:

Bij constatering van inbraak en of vernielingen aan een van de groeven dit direct melden. liefst dezelfde dag nog.

Melden van vernielingen bij onderstaande personen. Als de eerste niet bereikbaar is, dan de volgende op de lijst.

1e Groevebeheerder van die groeve. Voor namen en telefoonnummers, zie hieronder.

2^e Stefan Jerzykowski, Technische Dienst: 06 51659384 (geen spoed: graag whatsapp/sms)

3^e Ieder bestuurslid van de Van Schaikstichting. Voor namen en telefoonnummers, zie pagina. 2

De Van Schaikstichting stelt zich ten doel de afsluiting van de groeve binnen 24 uur te herstellen.

Voor meer informatie: www.vanschaikstichting.nl

Groeve:	Beheerder:	Telefoon:
Apostelgroeve	Ton Breuls	00-3212 45 40 59
Fallenberggroeve (niet toegankelijk)	Rob Swaans	043-3470868
Gewandgroeve Heiberggroeve	Marc Dresens	06-55727887
Groeve de Keel	Luc Walschot / René Peels	00-3212441350
Groeve Eys (niet toegankelijk)	Wim Kneepkens	043-347 11 88
Keldertjes Slavante	Wil Ramaekers	043-364 52 39
Roothergroeve	John Hageman	043-364 54 19
Scharnderberg (niet toegankelijk)	John en Rob Knubben	043-361 12 27
Scheuldergroeve (niet toegankelijk)	Jan-Paul van der Pas	045-40 41 600
Theunisgroeve	Ed en Thuur Thijssens	06-44633650
Vuursteenmijn Rijckholt	Martha en Jan van de Ven	043-3432084

De Sint-Pietersberg:

De Sint-Pietersberg wordt beheerd door de Vereniging Natuurmonumenten. De SOK heeft een collectieve onderzoeksvergunning voor de Zonneberg, het Noordelijk Gangenstelsel en het gebied onder het Fort.

Onderzoeksaanvragen moeten ingediend worden bij het secretariaat van de SOK.

Toezichthouder van de beide groeven is Harm Hovens, telefoon: 06-558 25 192.

Bij onraad of calamiteiten kunt u ook de boswachter, Tim Koumans, contacteren, telefoon: 06-832 15 415.

Deze uitgave werd mede mogelijk gemaakt door een financiële bijdrage van de

Provincie Limburg

De SOK-Info

is een uitgave van de

Studiegroep Onderaardse Kalksteengroeven,
Natuurhistorisch Genootschap Limburg.

